

המצפה

עתון חרשי

לתורה ולמדע ולכל עניני ישראל

יבא לאור על ידי הרבנים

אברהם אהרן יודעלעווידץ מבעיאן

יעקב איסקאלסקי מניו יארק.

תערך על ידי

הרב י. איסקאלסקי, 162 הענף ספרים

ניוארק

NO. 2.

תר"ע

תמוז

תלים אך ורק בעתידותיו. וכל אחר קוה צפה ושאל. אך אל השת הזהב היא שישב ישראל על ארמתו, וישבו בנים לנבלם ויהיו כבוד תחת נפנם ותאנתם בתנהגה לאומית טבית וטחור.

ותה! העבר אינם מרנישים, במעט רוב אחינו, כי קדוש יאמר לו, ומביטים על העבר לא ביראת הקדושה ובהדרת האלהית, כי אך בהדרת הכבוד. אשר יחוש עוד בנפשם, כי העבר שכנו היסטוריא של אלפי שנים, התורה וההלכות נתנים לו כבוד בעיני עמי החבל. וגם זאת טוב, לעומת אכפי האנשים אשר בנו. אשר יבשו בהיסטוריא הלאומיות של עם ישראל.

ועל ההנהגה מביטים נ"כ רוב אחינו בארצנו כמו על דבר עיקרי, וכל שאיפתיהם, הוא אך ורק לכסף תהב. אשר אך הם יוכלו להשביעם בתענוגי החיים, ומעט מלעשור יקר בעיניהם מכל תפארת הדת, ואם הדת תעמד כנגדם באחד מדרכי חיי העמים, אשר בקרבם אנו יושבים, או מרחים את הדת מפני החיים.

ועל העתיד המקוה. אם נביט בעין בוחנת, אז נראה שכמעט נברתה האמונה בעתידותנו, מחקרתנו נהיה אצלנו למענה, ואם נאמין למשמע אונינו, אז הרפה

השבע נפשינו. כאמר לנו. כי מצב הציניות. אשר היא לרוב אחינו התקות האחת, אשר תוכל להציל את שארית בנינו מדרת שהה, ולהעמיד במעט את קיומנו לכל יתבוללו בין העמים, והיא אך היא תוכל עוד להפית במעט רוח חיים חדשים ללבותיהם הקרים - אם תתנהג בדרך תודתנו, גם היא אינה עושה היל בארצנו זאת, כי אך בשנים עשר אלף משלטי כקל יש בארצנו זאת. תחת אשר היה צריך להניע לכמה וכמה עשרות אלפים, ולא שמענו אם קיימו את החלטת הקונגרס הציני. אשר כל אחר יקת דונם ארמה בארץ ישראל ובאמת היא החכמה הברתית עד למאד. לבר המצוה הנדולה אשר קיימו בזה לרעה תורתנו, ולא שמענו כמה אנשים שמעו להחלטה הנכבדה הזאת, וכמה דונם ארמה כבר לקחו אחינו בארצנו זאת?

קוראים נבברים! הראיתם עד כמה גדלה המבשלת ביאלטה דברים האלו, וכי הכשחט כי נתאמן שיתוקן בעתיד, נבקש אך כי כל אחר יהיה לנו מעידו לעושי. במעט או הרבה כפי יכולתו. הן בהפצת העתון הנכחי בין ידעי שפת עבר, אשר זה יהיה לו לעור נשמי. והן בעור רוחני לשלוח לנו מפרי עטם, ואז נקוה כי נצליח במעשה ידינו.

העורך.

כבוד הר הגי כתיאי לאור עתון חדשי יהמצפה די עליהם יהיו.

ידע מאמר החכם מכל אדם ואוהבו שחרו מוסר. אהבתי לכם הביאני להניד כי לא יפה עשיתם לפרסם המכתב מאחד הרבנים. אם לפי דעתכם הוא רב נכבד חבר לאגודת הרבנים בארצות הברית. המכ"ב הזה כבר נדפס טרם ראייתו בהמצפה. ואז אמרת כי לא נתה דעתי ממנו כמה שרצה להמציא איזה היתר כי עד שאכלט באיסור יאכלט בהיתר. זה טעות גדול כי טעמם זה אסור חכמים דש"י"ם. אבל לא להתיר לו דבר האיסור ואך כי מצאנו לחול כי המציאו היתר בעסקא וכרוסה. והלל חיקן פרחובל הלא היתר טמש הוא, או אפקעיהו רבנן לקדושין אשר יש בה להם להפקיד ממנו גם טויוה רבנן לבעיתו כ"ו. וכ"ז להם. לא כט אשר אם הם כבני ערם אנו כתמורים ולא כתמוריו של רב"י וחנניה גדולת היא לרבני ומנינו למצוא תקנות. ולמ"ז הלא שלום אמנוי ישראל לא ישמעו להם אם יתירו אפילו איסור קל של דים כי ערבים דים יותר מיינה של תורה ואם בשביל המתפרצים הלא כל קרש משחק למי ואף כל איסורי ראורי ואיסורי ברת וחייבי טב"ד יתירו לעצמם ואין מבקשים היתר טרכנים. קצרו ט"ד במקום שהפוסקים מחולקים הללו אומרון והללו מתירין. יש לנו בח לחוק דעת המתירין בראית נכוחות ולהתיר, אבל במקום

טדעת רוב הפוסקים אסרין מאן ספון ומאן חייב ליטול עטרה לעצמו ולהכריע כדעת היתיר או או היתירים. זהו כדרך כלל תשובת לשאל.

ענה נכא בדרך פרס על רובי פרטי השאלות:

(א) איזה נזירה לא נתפסמה כרוב העבור. אם רוצים להתיר בטר עוף בחלב או שומן הניד וכדומה. דברים כאלו כבר קבלו עליהם כל ישראל הכשרים טאות בשנים. גם נזירה הדגמיה נתפסמה בכל ארצות אירופא כבר מאיזה סקומות כאיזא ובמלים במיעוטם. ואם רצונו בחלב שחלבו עברים ואין ישראל רואיהו אשר כשה"ד רבים סקיקין בזה הלא אין מבקשים היתר. והשירים אשר נוהרים לא ישמעו להקל אף אם כל רבני האגודה יתירו כן לענין כחם יין וכדומה. ע"כ שחוק מכאיב נפש ווא להציע הדבר לפני רבני ומנינו שהם ימצאו היתר בדברים כאלו המיקל סיקל בלא היתר הרבנים והמחמיר לא ישמע לחיתר הרבנים. ותחת כבוד ישבעו חרפה ובח ולא בזה ידומם כבוד הרבנות הארטודוקסית וכבוד הרבנים תכוי לחוק טענ התורה. ומחיצת הכרם שנפרצה אומרים להם נרו ואף תמרות הרסיא ז"ל איבר כבר נתקבל בכל ישראל להקל במקום שאין חולקין עליו. וכל ישראל יוצאין ביר דמיא ז"ל.

(ב) עיד החטום בשבת לתבשיל שנהכסל כ"צ מע"ש דין ספורש הוא ברבר יבש שאין בו שום לחלוחית הוא ענין בישראל אחר בישראל, וברבר לת או יבש שיש בו לחלוחית סותר לחטמן מעם כדי שלא יהיו תיסיכי, ומה יוכלו הרבנים להוסיף רק שיאמרו כי גם כדבר יה אין בישראל אחיכי, הלא יתירו איסור סקילה במזדונותהתראה, ואיסד כרת בלא התראה חייב תמאת לכשיבנה בביא אם עשת בשונג.

(המשך יבא)

מכתב להמולי"ם.

קבל י החברת הראשונה "המצפה" אשר יאמרו כי יצא בכל הענינים הנוגעים להיהדות, יברך ד תיכס ומעל ידם ירצה לחוק את ברקי רתח"ק תנצרכים חזק בקריתנו מבית ומחוק, ובע"ת גם אנכי לא אמנע סלעוד אותם, כהעניק בכל אשר יהיה לאל ידי בע"ה.

יסלחו לי אם איעצם ואעודם, כי קבל י החברת הראשונה "המצפה" אשר יאמרו כי יצא בכל הענינים הנוגעים להיהדות, יברך ד תיכס ומעל ידם ירצה לחוק את ברקי רתח"ק תנצרכים חזק בקריתנו מבית ומחוק, ובע"ת גם אנכי לא אמנע סלעוד אותם, כהעניק בכל אשר יהיה לאל ידי בע"ה.

ס"ז סרנליות התוב"ק ניריארק.

על ישראל ועל רבנן

סוף מחברות א'.

ולראבון לבנו ולבשתנו אם נתחיל להתבונן היטב בסדר הרכנות המשתורר בפה או נוכח לדעת אשר גם הרבנים בעצמם אשמים מעם כזה, ועשים מעשים כאלו המותחים עליהם קו תשר.

אך האם העם יפרנסו את רבניו בדרך כבוד וכהרחכה להחיותו ואת ב"ב הלא למי יאמר העם רב, ולמי יתפצו לפרנס אם לא לרב כזה אשר אין כמו אלא בפיו ויודע פרק בשירת ולכרה את העם, שומעים את דרשותיו בשויו"ס ובכל יום, וכל המרבה לברת ולהסיף דברי לצנות ועוד דברים כאלה, הוא קודם כמעלה להחיותו, לרב אשר רק תורתו אומנתו ואינו יודע להסיף מעל הכמה, וכל ההבנסות השייכים לרב באמת נותנים

הט לאיש כזה אשר רחוק הוא מרכנות כרחוק מזרח ממערב, ומה יעשה הרב בעת אשר ב"ב צועקים ללחם ואין? אם לא למצא מקור לפחיתו, אף שאינו לפי כבודו.

הבה ונתבונן היטב בעניני ניסין וקדושין: בתורתנו נמצא דינים רבים בענינים אלו, ומיום היותנו לעם עד היום, היינו נתשכים לעם סגולה מכל העמים, כי תמיד הצטיינו ביהוסטו היותר גדול, "סרת המשפחה" ועלינו רק לתת תורה לחז"ל באסרם, כל שאינו יודע כטיב ניסין וקדושין לא יהא לו עסק עמהם", ופי המה הסטררי ניסין וקדושין בפה כהיותנו בארצות נלותנו ברוסיא, אוסטריא ורוסניא לא נשמע מעולם דבר כזה, אשר איש היודע ובקי במעשה מרכבה ויודע נפש סוסיו, יקת עליו את האחריות להיות מסטררי ניסין וקדושין. אבל בפה, ההפקרות כבר לקחה את סקומה. גם איש כזה אשר נשא עליו את התואר בדהן ומה גם סלאר דרדיסי, אז אחינו הרחמינים בני רחמינים אנשי עידן, מחמלתם עליו להמציאו פרנסה, נותנים לו תעודה אשר הוא, רעור דענר" והוא הוא המסדר קדושין, וכבלי שאלה הוא תמיד מוכן ומוזמן להיות הממצע והמקשר בין היוונים האלה, אשר איסור גמור יש בהם, ולעצבים סתירים גם ערוה דאודיותא,

ורי לי להביא בזה שני מקרים מזה הענין.

איש אתר בא לפני ויספר לי שבבית אשר הוא נר ישב איש זקן אשר נשא אחרי מות אשתו השניה את בתה, אשר היתה לה סבעלה הראשון, ותיכף התילותי לחקור את הדבר, והורה לפני אותו תוקן, כי אחרי מות אשתו נשא את בתה, ותפשתי ומצאתי את המסדר קדושין, ועל שאלתי איך סידר קדושין לזה האיש לישא את בת אשתו ענני שבאמת ידע שהיא בת אשתו, אבל מפני שלא היה לו בנים מאשתו זאת, לכן סותר לו ליקח את בתה. ואמרתי לו: מה תעשה ירירי במסרא מלא, ערות אשה וכתה לא תנלה"? זה, עשרים וחמש שנים מסדר קדושין אנכי באמעריקא, ענני אותו האיש בגאווה, ולא על רבני אמעריקא ללמדני."

ומעשה אחרת כזו נקרה לפני בשנפראתי לסדר קדושין. בבואי בית התתונה ושאלתי להחתן והכלה את השאלות הנחוצות לאותו הענין, נוכחתי כי החתן הוא כהן והכלה היא גרושה. כסוכן מנעתי את עצמי מסדר הקדושין, והודעתי להם שכחן אסור לו לישא אשה גרושה. בצאתי מן הבית עמדתי לא רחוק ממנו לדעת מה יעשה שם. ולא אדכה השעה והחתן יצא מן הבית ושכ ברנע עם

איש אחד בעל כרם עבה ומצנפת גבוה על ראשו, ותיכף הודלקו הנרות כבית, ומבעד החלונות שמעתי את בעל הכרם העב קורא בקול רם: „ואייקיד ואייזין ואפרנים תיקי ליקי“ והווג עלה כמ״ס.

ועמי הארץ באלו אשר כארץ מולדתם לא היו יודעים קרוא וכתוב, ואף קריאת הכתובה היה זרה להם, הם לוקחים לעצמם את כתר הרכנות ומכניסים את ראשיהם בקרנים העומדים ברוש של עולם היהדות וסורת המשפחה, אשר לוח נתון להיות תכם כתורה וירא שמים, וגם גולים כזה את פרנקת הרכנים הכובהקים אשר מגיע להם זה עפ״י ד״ת, ומצב כזה מביא שהרכנים הטובהקים טוכרתים לכקש את סתייתם מסקורות אחרים, אשר על ידי זה נחשרים הם בעיני ההמון באר

וכמרירות לבי אקרא ואומר: עמי, עם חכיבי, ישראל עם קדוש! אתה הסיכות את לב בניך אחורנית בשפך בוז וקלון על מורי העם ומאטרו, ועליך החובה להחזיר העטרה ליושנה. בידך, עמי, סונח. אשרך ואישר בניך, כבוד התורה וכבוד רבניך, וכבודך אתה.

י. ז. וענדראָוסקי.

פרורי בית אב

שנתלש וכו ארכעים פאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורים, וכן תסה הרש״ש, ואולם כהא דהנינה (י״ט). מסכילין כראשין ואין מסכילין כפיין לפי שאין מסכילין באויר ופירש״י כפיין אמצעיתו של נל שעומד באויר כמין כיפה ואם הוייט כלים למעלה להסכילין ככיפה אינה סכילה כו׳.

סקוה באויר

בברכות (כ״ב:) הבו לי לרידי לברוך דנפיל עילואי ארבעים סאה ופירש״י לאו דוקא אלא סבלתי במ׳ סאה ולכאורה אישתימיסותיה לרש״י כשנה ערוכה בספ״ה דמקואות גל

זמנה משמע דרק אם אוחו הכלי למעלה והסבילה כמים שלא הגיעו עוד לארץ והיו תרתי לדיעותא והו סבילה כאויר ואמנם מרכדי דרש״י בחולין (ל״א:) שכתב מסכילין כלים בראש הגל הנתלש מן הים והלך למרחוק וכא לארץ נכנס אדם תחת ראשו ומקבלו דהוי סכילה זו במחובר לקרקע עכ״ל. הנה מאריכות רבדי רש״י דלא סגי בהא דהאדם והכלי עומד על הארץ אלא רבעינן שהמים יגיע לארץ לראשונה ואח״כ יהיה האדם נכנס תחת ראשו כשהוא כבר מחובר לארץ או הוי סבילה אבל אם נפלו המים על האדם העומד על הארץ זה הוי סקוה באויר דבעינן שיהיו גם המים על הקרקע וכמסקנת המשנה שם בספ״ה דמקואות כל מקום שיש בו מ״ס טובלין ומסכילין משמע דבעינן לזה מקום ולא באויר וא״כ זהו כוונת רש״י לאו דוקא כו׳ רבא לשלול דלא נפרש דנפל עילואי שהוא היה עומד סקורם והמים נפלו באויר והגיעו עליו דכאמת זה לא סהני לרש״י אלא דה״ס דנפלו המים והגיעו לארץ ואנכי סבלתי בתוכן שנכנס לתוכן בשעה שהגיע ראשן לארץ ואין כוונת רש״י למעט מלת נפל רק כוונת רש״י לשלול מלת עילואי וגם במתני׳ דנל שנתלש ונפל על האדם הרי נמי הכין הוא לרש״י וכמבואר שם בנכ׳ מה״ר לנוד ראשין אמו כיפין קמ״ל, ובחירשי הארכת.

ב.

שם בברכות, ידר לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרית כו׳ ואם לאו יתכסה במים ויקרא, בספרי שו״ת בית אב הנרפס סי׳ י״ט הכאתי מזה להוכיח דהמסא נמדר בעורו כתוף המים והכ״ס ס׳ פ״ו סה׳ אבות המסמאה כתב שאין המסא נמדר אלא בעליותו מהמקוה כו׳ וכתבתי משום דהכא הא הוציא ראשו ועי׳ יבמות (ס״ו). בעובדא דמנימין ובנדרים (ע״ה:) ובר׳ן בשם הספרי וכעת אמינא להעיר מסתני׳ רפ״ו דמקואות הכר והכסת של עור כיון שהנביה שפתותיהם מן המים המים שכתוכן שאובין כו׳ וכחכ הרכיב״ם כפי׳ המסנה אם המכילו כר וכסת של עור כזה הכיפה (המצומצמת) יצטרך שיעלו כוויזותיהם ופיהם לכמה עד שלא ישאר בהם מים שאובין ויפסלו את המקוה להיותו מ׳ כאה סכוונות שאם הגיע מיצו ג׳ לזנין בזה הכר או הכסת ואחר העלהו ושמכם במקוה נפסל וקשה למה הוצרכו לפרש הנפקא מינה לענין המקוה הא אם נימא דמכא אינו נמדר עד שיוצא מן המים א״כ כל זמן דהכר והכסת הוא במים הרי לא נמדרו עור ורק כשיוציאו אותם נמדרו והבא תיכף שהנביה שפתי הכר והכסת מן המים משהו הרי נעשה

המים שכתוף הכר והכסת שאוכים וליכא שיעור סקוה והכר והכסת נופייהו לא נטהרו כלל אלא ודאי דהטמא נטהר תיכף כשמתבסס בהמים וליכא נפ"ם לגבי הכר והכסת נופת רק לגבי הסקוה ואולי י"ל דאע"נ דהטמא אינו נטהר תיכף רק כשיצא ס"מ כיון דטבל בשיעור סקוה לא איכפת לן כמה דנחסר המים עורם שיצא הכלי מן המים אכל באמת אין הסברא נותנת כן ראם נימא דאינו נטהר ער שיצא א"כ הרי הסברא נותנת דמחוייב להיות ארבעים סאה מים ער לאתל שיצא לגמרי מן המים ועיי' כירושלמי פ"ב לתרומות הוכא בתוס' חגיגה (כ"א.) נפל כליו לתוף הכול מערים עליו ומטכילו, משמע דלא נטהר ער שיצאינו דאל"כ הא תיכף כשנפל לתוף הבר נטהר ומאי מערים עליו עור דטמא ואולם חק"ע בשבת פ"י דלא נפל אלא במקצת מותר להמכילו בולו.

ג

ודכירנא מילתא כי בתיותי רב ואכ"ר כעיד מוראוו היה שם משוכתי שכת רב אחר מהארמוריים גאון וקרוש זצ"ל, ואמר לי כי ממשנה

מפני שיבה תקום.

(סוף)

ג

וכסוטה (ל"ד:) אבר ד' יצחק דבר זה כמורת כידינו מאכותינו מרגלים על שם מעשיהם נקראו ואנו לא עלתה כידינו אלא אחד סתור כן מיכאל סתור שסתר מעשיו של הפכ"ה, מיכאל שעשה עצמו סף ורש"י פ"י דהאי עצמו הוא כינוי והכוונה שעשה להפכ"ה סף ותלש, ולדעתי מלת עצמו קאי כזה עליו סמך ואינו בניו כלפי מעלה והכוונה כי המרגלים נפלו ברשת שיסת הכפירה הרצווינית, כי לאשר העולם הולכת ומודרכת לואת יכחישו האמוד כתורתנו כי האדם הראשון היה יציר כפיו של הפכ"ה ומעשה ירי יוצר הנהו, ואנתנו מאמינים כי היה יצירה נפלאה וכמו שאמרו כמדורש: תפוח עקבו של אדה"ר היה מכהה נלנל חמה ולואת ראוי לנו לכבד את אכותינו הקרוכים יותר אל ראשית הכריאה האלהיית, ואולם לשיטת הרצוויניסמית הכריאה כראשיתה דלה ותלושה כלי תואר והדר, והארם לראשונה לא היה אדם ולא יצא מיד היוצר. כל כתמותו וצלמו אשר הוא כהיום, רק כהמשך הזמן הפרשט צורה ולבוש צורה הפשיט מסנו צורתו הקופיית ויהי לאדם, וזהו סתור שסתר

מעשי של הפכ"ה כי סתר והכחיש האמוד כתורה כי הפכ"ה יצר את האדם בצלמו ותבניתו, והחליט כי מעשיו של הפכ"ה כי סתר והכחיש הן האדם היה כריאה שפלה ונכזה והיא הקופיית, וזהו כן מיכאל שחשב כי האב שלו היה סף ותלש כי הדרות הולכים ומודכרים ואחרון אתרון חכיב, כל אשר יהיה האדם הלאה הלאה טראשית הכריאה יהיה יותר נאה ויותר הרוד. ולזה עשה גם עצמו סף ודל נגר דוד החרש ועל בניו לא יהיה התוכה עוד לכברו ככבוד אב ונהפוך הוא על האכות החוכה לתת כבוד והדר להבנים וכאן דאיהו רב איהו ועיר ומאן דאיהו ועיר איהו רב.

ד

וכמדורש (כ"ד פ' מ"ג) מהיכן זכו ישראל לכרכת כהנים, ד' יהודה וד' נחמיה ורבנן, ד' יהודה אמר מאברהם, כה יהיה זרעך כה תכרכו את בני ישראל, ד' נחמיה אמר מיצחק שנאמר ואני והנער נלכה ער כה לפיכך אמר הפקום כה תכרכו את בני ישראל, ורבנן אמרי מיעקב שנאמר (שמות י"ט) כה תאמר לבית יעקב וכנגדו

כה תכרכו אח כני ישראל. והנה
 המאמר הזה הוא מקור למנהג
 האשכנזים בכמה קהלות כי בכל יום
 בשעה שהש"ץ בתפלתו בקול רם אומר
 ברכת כהנים אז על הברכה הראשונה
 יברך ר' וישטרף הגה כל. הקהל
 עונים ואומרים בן יהי רצון בזכות
 אברהם, ועל הברכה השניה יאר ר'
 פניו אליך ויהנך, עונים הקהל בן
 יהי רצון בזכות יצחק, ועל השלישית
 ישא ר' פניו אליך ונ' עונים הקהל
 בן יהי רצון בזכות יעקב, ומנהג
 אשכנזים הוה יסודתו בהררי קודש
 סדרי המדרש הג"ל דתפסי עלמא
 דברי כלם וחלקו השלשה ברכות
 לשלשה אבות, ואולי ס"ל דר"י ד"נ
 לא פליגי כלל אלא דר"י אמר דברכת
 כהנים זכו ישראל מאברהם והו
 הברכת הראשונה ור' נחמיה דאמר
 מיצחק היא הברכה השניה ורבנן
 דאמרי מעיקב כוונתו לברכה
 השלישית.

והנה הברכה הראשונה יברך ר'
 וישטרף ביאורה לדעתו ע"ד מאמר
 הכתוב (ירמיהו ס"ו) קודא דגרי ולא
 ילך עשה עושר ולא במשפט כחצי
 ימיו יעזבנו ונ' ופ"י הרב פהר"ד
 כי התרגמלת וברומה מהעפות שהיא
 מגדלת אפרוחים שלה אין לה מהצורך
 לשרוק ולצפצף למסוף את האפרוחים
 אצלה ותחת כנפיה כי המה מעצמם
 באים להסתופף בצלה ולחסות בסתר

הכרכה הראשונה יברך ר' בממון
 ועושר ונכסים, כי אז כאשר תהיה
 ברכת ר' ולא בעול או הברכה לא
 תברת מכף, וישטרף היינו העושר
 ישטרף, לא בן אם העושר שלא
 כמ"שם אז היית אתה צריך לעולם
 לשמור העושר שלא יברח מכף אכל
 כאשר יברך ר' כעושר או העושר
 ישכור אותך לעולם לא יברח כמ"ש
 חז"ל וכבר כתב הרמב"ם כפי' המסנה
 הראשונה דפיאה ובאשר יעשה האדם
 הביצות התלויות כתועלת בני אדם
 זה עם זה כמו בן תחשב לו לצדקה
 לעוה"כ לפי שעשה המצוה וימצא
 טובה כעוה"ז בעבור שנהג מנהג
 המוכ בין בני אדם בו ולכן הברכה
 הראשונה שהיא ברכה בעושר ונכסים
 עליה הקהל עונים ואומרים בן יהי רצון
 בזכות אברהם כאשר בזכות אברהם
 שהיה עמור החסד דאזים אנחנו
 לנכול טוב מנועם החלד בעולם הזה.
 גם הברכה האחרונה ישא ר' פניו
 אליך ונ' יפה נערכת לעומת יעקב,
 כי זה אכינו יעקב מעודו לא ירע
 טוב ורבות צדוהו יאמר נא ישראל
 שכא, הן כעודו כבסן אמו, אחיו דורפו
 זכמאמר המדרש (בר' פ' ס"ג) שלא
 תאמר משיצא ממעי אמו נדרווג לו,
 אלא עד שהוא במעי אמו זירתייה (פי'
 אנרופו) מחוחה לקבליה, הרא הוא
 דכתיב וזרו רשעים מרחם, ושיצא
 ממעי אמו ירו אוהות כעקב עשו,

ופי' השר האברכנאל כי זה היה רמז
 שכבר יהיו ימים רכים שיהיו יעקב
 וזרעו תחת דגלי עשו גלים
 ומטועכרים אליו, ואמרו כב"ד (ב'
 פ"ד) כי יעקב קרא על עצמו מאמר
 לא שלותי מעשו ולא שקסחי מלבן
 ולא נחתי מדינה ויכא רוגו רנוז של
 יוסף, ולאשר לא טוב לאדם הנודד
 סכיתו להיות גולה וספר תורה כידו,
 סאר יכבר על האדם להיות חסיד
 וישר כהיותו כדרך ולא ירע שלוח כי
 זה דרך כל האדם אם כהיותו בביתו
 כסירותו וכארסונו הוא יהודי שלם
 כמלא מוכן יהי כדרך מחציתו, ואם
 גם ככיתו אינו שלם כתכלית השלימות
 רק פלגא דיהודאי או כדרכו כהיותו
 מסולמל גם לשליש ולדביע לא ינת
 כי הדרך מסעמת את שם היהדות,
 והכתוב אמר (תהלים קכ"ח) בניך
 כשתילי זיתים סביב לשלחנך, היינו
 כי בניך יהיו כשתילי זיתים זכות
 הודם מעולים כתכלית השלימות כי
 יתגדלו וישכו סביב לשלחנך ולא
 כארץ אחרת נעים ונרדים, כי האיט
 ההולך ככל מקום כואו הוא נר ואורה
 שח ונכנע לכעה"כ ויקיים בעצמו כל
 מה שאומר לך כעה"כ עשה ויאכד
 רנשותיו זדנש לאוסו. האיט השומד
 תורה, אם הוא זו מסף ביתו החרבה
 עליו לדעת כי צריך הוא לשחות לעוכת
 חשבלת ויהגור שאריות בהו לב' יסמפרו
 המים הזירונים אשר יהכו

וירעשו נליהם, ואבינו יעקב בצאתו
 מבית אביו התאונן מאוד ובקש רחמים
 מ'ו' ואמר (פ' ויצא) אם יהיה אלהים
 עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי
 הולך ונחן לי לחם לאֲנֹל וגו' לאשר
 ידע כי הולך הוא אל ארץ העמים לרוד
 בבית לבן תש [ו] יאבד בשרותו ויאכל
 לחם מנואל וילבש כנר שעמנו ולא
 ישוב בשלום הנפשי, לזאת שפך שיתו
 שיהיה אלהים עמרו וישמרוהו מכל
 מכשול שיהיה הלחם בשר לאכול
 והבנד הגון ללבוש ולא יאבד שלימותו
 ואלהיו, ובשובו התפאר ואמר עם
 לבן גרתי ותדו"ג מצות שמרתי אשר
 זהו באמת דבר קשה לנו משרת בבית
 אדונו הארמי או המצרי, ובמפרי פ'
 וזאת הברכה כשננלה הקב"ה ליתן
 תורה לישראל הרעיש את העולם בולו
 על יושביו שנאמר קול ר' על המים
 אל הבכור הרעים כיון ששמעו אוה"ע
 את הקולות נתקבצו כולם אצל כלעם
 א"ל כמדומים אנטחו שהמקום מאכר
 את עלמו, אמר להם והלא כבר נאמר
 גלא יהיה עוד המים למכול, אמרו לו
 הקול הזה מהו, אמר להם ר' עוז לעמו
 יתן ואין עוז אלא תורה שנאמר עוז
 ותושיהו אמרו לו א"כ ר' יכרך את
 עמו בשלום. המאמר אם בן מורה בי
 רס עתה יצטרכו ישראל בעמים אשר
 ר' ישים להם שלום, והוא כי התורה
 שנתנה בטולות וברקים הקולות הללו
 ירעשו עלינו תכל ומלאה חרת אלהיית

ופלא והוא גם אברהם הוזכר בפסוק
 זה ולמה בחר ר' נחמיה לומר דזהו
 כשכיל זכותו של יצחק דוקא, ולדעת
 הרמב"ם כבוארים ע"פ רכרי המדרש
 (במד"ר פ' י"א) ד"א ויחנך יתון
 אותך ככנים כמה דתימא (בראשית
 ל"ב) הילדים אשר חנן אלהים את
 עבדך ואומר (שם ס"ג) אלהים יחנך
 בני, והביאוד בזה דהנה הכתוב אמר,
 ואלה שמות בני ישראל הבאים
 מצרימה את יעקב איש וביתו באו.
 וכיארתי בספרי אב בתורה לאשר
 בנוהג שבעולם כאשר יגיע לאדם ימי
 הזקנה, אשתו תמות עליו והוא ישא
 יחידו כערער בערבה, וצאצאיו כל
 אחד הוא בעל בעמיו בפני עצמו, לכל
 אחד אשה ובנים, רבוש וקנין, או
 יתבטל דעת הזקן ואין שומע לו. לכן
 יספר הכתוב כי אצל שבטי יה לא
 כן היה, וגם בימי זמנותו של יעקב
 אשר נשיו מתו עליו והוא נישא יחיד
 מ"ם כולם היו מפלים אליו זכופים
 זכרים למשמעתו, וזהו „את יעקב“,
 הוא העיקר והם אתו מפלים לו
 (כחוראת מלת את דהוא כא על
 הספל כמ"ש תו"ל, את בשרו, את
 הספל לנשרו ומאי ניהו עורו, וכן
 בכמה מקומות כידוע) והגם כי איש
 זביתו באו, כי לכל אחר היה בית
 בפני עצמו אשה ובנים, מ"ם היו
 מפלים אליו וכן הוא להדיא כפסיקתא
 זוהרתא, והו"נ כ"כ בפ' ויגש (מ"ז ז')

ויבאו מצרימה כו' יעקב וכל זרעו אתו,
 בניו כו' הביא אתו מצרימה, והיינו
 כולם היו מפלים והוא עיקר לכולם,
 ולא כן היה אצל עשו, הבנים לא היו
 רכוקים אליו, כמ"ש כמדרש עשו שש
 נפשות היו לו והכתוב קורא אותן
 נפשות כיתו לשון רבים, לפי שהיו
 עובדים. לאלהות הרבה, יעקב שכעים
 נפש היו לו והכתוב קורא אותן נפש
 לפי שהיו עובדים לאל אחד, הרי
 רביעקב היו הבנים קשורים זה לזה
 וגם ליעקב אביהם, דהא גם יעקב
 הוא בכללם דשבעים נפש דהוא
 השלים המנין לז"א במד"ר (שם פ'
 צ"ד), אבל בעשו וצאצאיו כל אחד
 היה פניו לרדכו, לא התחברו איש
 אל אחיו ולא לאביהם, והעד בי הלא
 עשו הלך לנדרת יעקב וארבע מאות
 איש עמו וכולם היו זרים לו, והאות
 כי נטמטו כולם עד שנשאר יחידו
 וכמ"ש תו"ל (ב"ד פ' ע"ח) ומרד
 לא נשאר מצאצאיו אצלו אין זה
 כי אם באמת לא הלכו עמו כלל וזהו
 מ"ש ישא את עיניו וידא את הנשים
 ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר
 הילדים אשר חנן אלהים את עבדך.
 והנה מתשובת יעקב שהשיב רק על
 הילדים מובן כי שאלת עשו לא היה
 על הנשים כלל, רק על הבנים אשר היה
 בהם כבר נדולים שהיו אנשים ועשו
 לא ראה זה מעורו אשר בנים נדולים
 יהיו קשורים וצמודים לאביהם, ולכן

קנא ליעקב וחשב אולי הנדולים באמת אינם בניו רק עבריו או שכירים או אוהבים שהולכים, עמו לעזרו ובמו שחיה אצלו, לכן שאל מי אלה, והשיבו הילדים אשר חנן אלהים את עבדך, כי זהו חנינה מאת ד' שהמה סרים למשמעתי ומסלים לי בהוראת מלת את, ולכן לא אמר בקצה לעבדך, ומבואר דברי המדרש ויחנך בבנים כמה דתימא חילדים אשר חנן ונר' ואומר אלהים יחנך בני, אשר בי זהו באמת קללת האמן כהיום אשר הבנים יאמרו כי להם שכל ולב ובינה יתידה מאשר לאבותיהם ולכן נאה להם ללמד ולהורות חכמה ודעת להוריהם אשר היו מלפנים סודיהם, והבנים יאמרו אלינו מה העבודה הזאת (עבודת התורה והמצוה) לכם, הלא רוח התורה אינה נערכת לפי רוח ומננו המלא חכמה ומדעים, ונתקיים בנו קללת הכתוב בניך ובנותיך נתונים לעם אחר, כי הבנים והבנות אשר אנתנו נגדלם בעמלנו וזיעת אפנו, לא לנו המה נתונים, כי אם לצרינו, ומה קתעמינו ומחריבינו, דוחנו זר להם לאשר בילי נכרים ישפיקו ותורתנו לא למרו בלל, והאב הזקן ישאר נלמד בשבתות וימים טובים, צאצאיו בית ד' לא יבאו ולא ישבו עמנו על שלהנו כי זה השלחן אשר לפני ד' לא לרצון הוא לפניהם, באופן כי הבנים אשר לאיש הישראלי אינם

וכאשר אמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם, לכה ואשלחך אליהם, ענה תיכף הנני, אף כי היה יודע כי הוא רדף מסוכן לפניו לאשר אחיו חורשים עליו רעה, בכל זאת לא השיב פני אביו וענה הנני ואמרו במדרש (ב"ר פ' ב"ר) א"ר חמא בר חנינא הרברים הללו היה יעקב אבינו נזכר ומעיני פתחתכין. יודע הית שאחיק שונאים אותך והיית אומר לי הנני, וזהו דם לאשר יוסף היה מסור בכל לבבו ונפשו לשמוע בטל אביו מבלי התחכמות נגד זה ולזאת כאשר דאה במעדים את אחיו בנימין פעם ראשונה ברבהו תיכף ואמר לו אלהים יחנך בני, שישמע לקול אביו והיה בן אשר חנן אלהים לאביו ומסילא בניו יהיו לו חנינה מר' כי הוא אחוז זה בזה כנ"ל וכמאמר הכתוב (משלי י"ו) עטרת זקנים בני בנים, ותפארת בנים אבותם, ופי' בי"א דסיפא דקרא מפרש לרישא דעטרת זקנים הוא בני בנים שהולכים בדרך נאה וחסודה ואולם לא ימצא עטרה זאת רק אם ותפארת בנים אבותם, כי אז אשר האבות הם תפארת לבנים, כי בניהם מפארים ומכבדים אותם, אז גם בניהם הולכים בדרך ד' והיו הבני בנים עטרת לזקנים. ומה טובה זו אשר הבנים ישמעו לאביהם הראשון בזה בעמנו. הוא אבינו יצחק אשר געקד על נגי המזבח

ואף כי אברהם אביו היה אז קל"ז שנה, זקן בא, בימים ויצחק היה בימי בחורותו ורוב חקן, ולו היה מבעט בעימה סלה כאביו היה נופל שוקוד תחתיו, ויצחק לא שמע כלל הציווי. הוה כפי ד' בעצמו רק אביו אמר לו כי כך רצון ד' וכל זאת שמע לקולו, והלא אם היה זה עתה אשר אב היה בא, לבנו והיה אומר לו כי ד' נלה אליו ויאמר לו שישחט את בנו על נבי המזבח הלא תיכף היה אומר הבן כי הזקן יצא מדעתו ונשתמך, פג קעמו וריתו נמר כי ידבר דברים זדים אשר לא בן. אבינו יצחק שמע לקול הוריו אף בדבר שהוא נגד שכל האנושי, וגם כאשר הוצרך לישא אשה וכבר היה בן ארבעים לבינה בכל זאת סמך על דעת אביו ואותה אשר תהיה ישרה בעיני אביו ואף כי תהיה ע"י שלוח ועברו יענה ויאמר כי זאת האשה אשר הוכיח לו ד' לאשה אשר רצון אביו קדוש אצלו, ולדעתי ע"ו נאמר (בראשית כ"ד) ותלד שרה אשת אדוני בן לאדוני כי לאשר היה תמיד שומע בקולו ולא הפרה את פי, לכן אמר עליו בן לאדוני, מתייתם אחרי אבי, וזהו סמך לכן וכתואל לאליעזר: הנה דבקה לפניך עת ולך ותהי אשה לכן אדוניך כי המה הרנישו אשר דבקה אינה לפניהם ונעקרה מהם ומשפחתם וכמ"ש חז"ל בפסוק התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך, כי אמרה

הולכת אני על כרחם שלא כמובתכם, לכן אמרו עליה דברים כגמים אותה במדורת חרב והוא כי התחן הוא יותר נעלה מסנה, כי הוא כן ארבעים זמוסך על דעת אכיו והיא בת שלש שנה ואומרת כי לא תשנית כלל באבותיה ומשפחתה, וזהו, הגה רבקה לפניך ולא לנו, כך ולך ותהי אשה לכן אדוניך, היינו להתחן שיש לו דוח ונפש עדינה כי שומע תמיד בטל אכיו ורצה להיות בן לאדוניך, לא איש וארון לעצמו, ואולי רצו כזה שתכתובן רבקה ולא תסכים על השירוף כי רבקה סבעה להיות אדונית על עצמה ולא תשמע לקול הורים וצדדים, תעתה תהי' לאשה לחתן אשר אינו מתנוה כלל כפי רצונו רק כפי רצון אכיו כן ילך, ומסילא לא תהיה עוד אדונית עליך ולא תוכל לעשות כחפצך ויש בזה זקים תצים ומות לנתק מסורות השירוף כטובן. ואי לזאת כאשר הש"ץ יאמר יאר ר' פניו אליך ויתנך דמירושו בבנים וכנות שישמעו אלינו וילכו ברובנו ולא יכרתו מאתנו, עונה הקול כן יחי רצון בזכות יצחק כי הוא הבן הראשון השומע לקול אכיו בשלימות וזה דעת ר' נחמיה שאמר כי לברכת כהנים זכו ישראל בשכיל יצחק שאמר ואני והנער נלכה עד כה לפיכך אמר הסקום כה תברכו, והרשנו הלא בפסוק ואני והנער נזכר גם אברהם ופרע יאמר ר' נחמיה כי

זכו רק בזכותו של יצחק, ואולם עתה הדבר מכבוד דכונת ר' נחמיה הוא לברכת יאר ר' פניו אליך ויתנך רפי' בכנים וכנות שישמעו לקולנו ולא יזונו מאתנו וזהו רק בזכותו של יצחק שלא שמע הציווי מד' רק מאכיו, ושמע לו כאופן ומסנהג העולם ראומרים כן יהי רצון בזכות יצחק על ברכת יאר מתבאר ומתכסם יפה דברי ר' נחמיה. ובנוסת התפלה בזכרונות בראש השנה, אנו אומרים ועקרת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור, ויש לרסק מדוע ראשונה בתחלת התפלה אומרים ותראה לפניך עקידת שעקר אברהם אכינו את יצחק בנו על גבי המזבח וכבש רחמיו לעשות רצונך כו' כן יכבשו רחמיד וכו' הרי רהזכיר גם מעשה אברהם בהעקידה שיהיה לנו לזכות ועשה עוד מזה עיקר אשר כמו אברהם כבש רחמיו כן יכבשו רחמי ר' את כעסו מעלינו, ומדוע כסוף התפלה לא יזכיר רק עקידת יצחק לכדו והוא פלאי, ואמנם המאמר ברחמים שהזכיר כזה פירשתי ומצאתי שפרטוני רזה משום רהזכרת האבות ככלל לפעמים הוא מעורר עלינו דין ומגדיל ענותותנו, כי מדוע לא נאחו מעשי אבותינו כידינו. וכידוע מהשל"ח שאמר רזה מעמא רמילתא מה שנאמר כפ' בתקתי כאמצע התוכחה וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ונו', משום רזהו נ"כ תוכחה ומסר לישראל ונדרם

לנו רעה למח עזכנו דרכיהם המוכים, ולכן נבקש בתפלתנו שיזכור לנו העקידה ברחמים לא לעורר דין וקטרונו, והנה מלת היום אפשר לפרשו יום ממש ואפשר לפרשו זמן וכמו רפליני כ"ז והכמים בפירושא דלמען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי תייך דלכן זוכא פירושא דרפי, והימים, ומלת כל שרבה הלילות, ולחכמים ימי תייך פירושן זמן חייך והוא עלם הוה, ומסילא מלת כל אתי לדבויי זמן אחר והוא ימות המשיח, וכן היום האמור כאן אפשר דפירושו הזמן הזה והיינו משום דזמנים הללו אינו כמו זמנים הקדמים, לפנים כישראל הבנים שמעו לקול הוריהם והיו מקושרים לאבותיהם ולא זזו מהם הן בתיי התומדי והן בחיי

הרחמי היו סמוכים על שלחן אכיהם, ואתכא דרהבא דהעריכו להם באמונה ורת, המה ישבו וסערו לכם, מפתם אכלו ומכוסם שתו. והיום הבנים עמלים שלא לצפות אל שלחן אכיהם כן סודד ומורה, איננו שומע בקול אכיו, ימוש תורת אמו, ולמראה עיניו יהלוך, ולזאת עקרת יצחק ששמע לקול אכיו ופשט צוארו על נבי המזבח, זה מעורר דין על צאצאינו, כי כמה רב המרחק בין צאצאינו היום להנהגת יצחק, ולזאת אנו מבקשים ועקרת יצחק דוקא לזרעו היום כזמנינו זה ברחמים תזכור —

נאום הקטן אברהם אהרן יודע לאוויץ, מבעיאן.

ונצדק קדש

מאת הרב. שלמה רוד פאונער מחיורי סיטי.

ע"ד אשד תמה בעל המאמר בפירורים בהמצפה תוברת א' על דבוי הראביע בפ' במדבר אוסיף עוד להקשות, מדוע לא ציין הא"ע דבוי על המקרא פסוק ס"ז יולקחת המשת המשת תגי כי שם טקוסם. אך לס"ד דבריו ראין למי שאמר והמה טאירים כספידים. רחנה כנ' מקומות מצני מצוות פרוין בכור אדם. בפי בא. "וכי בכור אדם בבניך תפרה" ולא נתפרש במה, כמדבר נ' פירשת התורה שני מי פדיק.

אדם באדם, הינו ליום תחת בכורים, וגם ה' שקלים כסף, ומשפט הכתובים נראה דכולא רע"ג הכורים העורפים על הלויים, היו כולם נפדים כלים ולא בכסף, ואך תעורפים צוה לפדות כ"ה שקלים. ופעם נ' (כמדבר יח) "ופדיו מבן תדש תפרת בערכך כסף המשת שקלים" וסוה אנו למדין דקא כסף, ולא בעברים ושטרות וקרקעות, ומכיש שלא לפדות אדם באדם. וזה הנפ"ם בין המכחישים לבין

תשובה על שאלה ד בחוברת א

זל הרכ השואל: עיד נילוח הזקן בפה אשר ככעט רוב צעירי עמנו
אנוסים בזה עכיד.

על הטיו יכתז דחלילה לומר כן לדעת
הרמבם בהננה הטיו דאף מה שזכר
נסיי קע"ח דאסורין מן התורה ושלקיין
עליו לדעת הרמב"ם והתירו תכמים
לקרוני מלכות, זה מכני שלא כירשה תורה
שום דבר ועסיה לחכמים והם ראו
להתיר לקרוניס למלכות. אלז זה שמכורש
נתורה לחיסור חף שהטעם הוא מכני
חוק העכרים. ע"מ חל מנה זו על כל
ישראל, דאל"כ לדעת הרמב"ם למה לא
כללה התורה לאו זה נשאר החוקים אלא
ע"כ כדאמרו. וחלילה לומר לדעת הרמב"ם
להתיר לקרוניס למלכות לאו דלא חקיכו
עכיד.

והנראה לדעתי נזה דהנה כבר
כתב הניי דטעם הרמב"ם הוא אינו מדעתו
אלא מדעת הכתוב שאלאס חוקים מלכיים
ומלחריהם מנחות האסורות מ"ס חוקי
העכרים שהרי כתב לכנייהם לא תאכלו
על הדם לא תתאו ולא תעונו ולחריהם
כתוב זרט לכש וכתנת קעקע, והרי
זה כמכורש שהקפת הראש והשחתת זקן
נאסרו מכני שהיו עושין כן העכרים עכיד
ולכ"י ליכא טענה על הרמב"ם למה לא
כתנה התורה להדיא לאזהר נשאר החוקים
דהרי מלכות התורה יעיד ויגיד ודמי
כמכורש דלאסר מכני חוקת העכרים ונס

הנה נחשוב לנשכט להעתיק נפה
תשובה אחת מכתי של הרכ הנאון הנדול
שהר"ח יודעלעוין ניו מנע"חן כ. ד.
ונדפיסנה כמו שהיא כתונה נספרו ש"ח
נית אז חיריד ולכל הרנניס ראות לנח
ולדון ולפלכל נזה כפי רוחנ שכלס.

הטור ניריד מ"י קי"ח כתב ח"ל
הקפת הראש והשחתת זקן נס נאלו כתב
הרמב"ם שאפרס הכתוב מכני שעושין
כן עכרים זה אינו מכורש ואין אנו
נריכים טעם למנח כי מנח מלך הם
עליו חף אם לא נדע טעמם והטיו כתב
דנזה חולק הטור עם הרמב"ם דהרמב"ם
חלה דין זה נענדי כוכניס שהוא חוק
שלהם ולכ"י יש לפעמים היתר משום
שלוס מלכות כתיס נסיי קע"ח סע"י נ
וע"ז כתב הטור שהרי אינו מכורש שזה
יהיה משום חוקות עכרים, ולא מנינו
היתר משום שלס מלכות אלא נאסור
משום חקית עכרים, וכתי כיון שאין אנו
יודעים טעם אחר למנח זו ממילא הוה
כמכורש, זה אינו דהא אין אנו נריכין
לידע טעם למנח, זלא כתיס ניי לדעת
הטור אליעז דרמב"ם חף אנו נריכין לקיים
המנח כל שאין אנו יודעין הטעם ור"ח
שהטור יתשוב כן נדעת הרמב"ם. ור"ח
נחשוב ע"ח (ק"י ס"י ע"ט) ה"ש

רע"ג העודפים נפרו או ניכ ככל פרט
פרה"כ בכסף, ומח שפחמא התורה ב'פ'
קרח נכתה ב'פ' כמכור, והיינו כנלנלח
חליא מלחא. וכן חקא מזכר בהנה
וכרשה, והמכחשים ישארו מכחשים
ודכר ח"ל צוקו יתרו ודבר הראב"ע
נבונים וכרורים.

קבלת ח"ל בי לפי המכחשים שלמדו
מצוה פריית בכור מהפסוק במכר נ'
יחל למרח אדם בארם, חח עיקר הפצוה
נחם בה שקלים, אך לפי קבלת ח"כ
העיקר הלמד הוא מפרשת קרח. וזו
נכל למרות בכורים בכרים ורק אז היתח
מצוה לשעה, שהבכורים נפרו בכרים ורק

פרקי אבות.

על השאלה הזאת רכי נסתרה,
רוח מכינתי יעני תשובה נכונה,
נפישו חלק ידוי בצירוד החיים צודרה,
היא נעלה על כל כרעת וכינה,
לכן כל תראנ בן אדם בן חלופ
עת תראה חורף שלג וקרח
עד סעט לימי חשף יכא הסוף
ולנגר עיניך תופיע ימי שרזן ופרח,
כמקום קפאון, סער, סופה וכור
חשאוף רח צח, תום ואור.

וכמו כן כל ותנאה נבר יהיר
עת עליה על על פסני ההצלחה
אם תראה השמש בהלו ביום כהיר
כגן ערן הארץ לפניך בכל ערוכה.
מי יודע יום מחר, אולי סופה וסער
יחולל על ראשך סתהומת הארץ,
אולי יפגשך חלילה, יום חשף וסר
רביא עליך כל שור כל קרץ.
שא במאונים דברידו שקול בפלס
דברי חכמנו יהיו לך לתעלה.

יחורה קעניסבער.

אשאל את נפשי, אשקול בפלס,
חכמים סקרם בתקנתם מה העילו,
בערכם ירקי אבותי בתור תעלה
לימי חקיך חקא, כתת הואילו
מה יסכן או דברי מסור ומדות
עת המבע ברב יפיה תאיר עינים ?
תאם שעת הכשר או להחיש עתידות
לכתן את רגלנו על ארצות החיים ?
זאת אשוב אל לבי, אחקור תרשיה,
בלי שפק יש בזה כתת רצויה.

כשבתת ימי החורף, בימי האפל.
עת פני המבע ועמים ורעים.
חשמים חתקרו עבים וסתר ערפל.
דבר מסור וחוכמת או אולי מה נעים
על הפוך הסדר, מאר אשתוממה
בערכם לנו או פסקי זמרה סתוללים
כללי תוד המבע, כל תולדות הארמה
את חשד רכי נפשי הסוכחר שבחחלים
השאלה הזאת, חקרתי שקלתי בפלס
מה ראו כבתו מה בצע ותועתת

הא אינה טענה למה הוגרסה התורה להאי לתומכיה ולא סני נלאו דונקתייהם לא תלכו הטלל כל חקות של העכרים. דהא גם לאו דלאו תנחשו ולא תעוננו מפורש נפי אכטיס דהס תוענת וחקות העכרים, ואיכ כשיטא דהס נכללו נלאו זה דונקתייהם לא תלכו, ואיכ כהנה התורה לאו מיוחד נפי קדושים, דאין זה ענינה כלל דיל דהוא לעגור עליו נשני לאוין, ושד דהא ללו ונחקתייהם לא תלכו אינו מחד על מנז אחד דהס נחלכו ונשחטו מלנטי העכרים כשיטא דמותר לילך בהמלנטיס הקדומים ונלמרו הדשים, כדי שיהיה ישראל מוגדל מהם ומכרי נמלנטיסו. וכן נשאר יוקי העכרים גרין להשניח על עת ההיה דלוחס החוקים נלמרו והקדומים שהיו מלפניס בותרו, וכן אמת דזהו כשט דאין האיסור של ונחקתייהם לית חלו רק לפי העכרים שנמדינתו דלשו אם יהיו נמדינת הטינר יהיו מותרים ללכת כפי העכרים של מדינת סינא, אבל כל זה הוא נמנהג העכרים שחיים בזמניהם ואפי נמדינה אחרת, אבל אמת מנהגים וחוקים שכבר עברו. ואין להם עתה אום קיום אבל אמתה ולשון אמת ודלי בותרו, משאיכ נלאוין המפורשין בתורה כמו לא תנחשו ולא תעוננו וכיוצא. אעני דהאידינא לימנייהו כלל אבל העכרים מית אסירי והכי דייק לשון הרמנים נפייע מעיז שכתב אין מנלחין פלתי הראש כמו שהיו עושין עכרים כו' דרך כהני עכרים היה להשחית

זקם נפיכך אסיה חירה להשחית הזקן הרי דדייק וכתב כי הדבר היה. ולא עתה ומית אסור משאיכ נני ונחקתייהם לא תלכו כשיטא הוא דהאיסור על חקות העכרים דהאידינא שלא ידמה להם הישראל. ואיכ נלאוין המפורשין כגון. לא תנחשו ולא תעוננו והאי נהקפת הראש והשחתת זקן להרמנים אם הם עכשיו נמי מחוקות. העכרים ואפי אבל נני מדינתו, היה עויר עליהן שני לאוין מאום ונחקתייהם. לא תלכו ומאום לא תנחשו או אינך. ורק אם האידינא נשחנה דרא וכבר עזוו התוענות ואין זכר להם אבל כל עכרים שנכל העולם. אזי ליכא מאום ונחקתייהם לא תלכו, ונאמר רק מהלאו המפורש ניה ואיכ לקימ למתי הוגרסה התורה ללאו מיוחד אחרי דהוא נכלל גם נקרא ונחקתייהם לא תלכו דאיכא נכחו טונא. (ומה גם נלאו דלא תקיפו דנעי לזהרה לחקיף) ומעתה לדנרינו אינו מונן כלל מתי דטען הפמיא והכרית כדנרו מאום דאלכ למה לא כללה תורה לאו זה. נשאר החקים דהא איכא נפיי טונא. גרם אמריא דהכי היא טענת הפמיא דכיוון דנהקפת הראש והשחתת זקן איכא לאו מפורש בתורה אעני דמית דהטעם מפני חקות העכרים כדנרי דמתי הוא נייכ מפירש בתורה וכעשיי בניי מית נכטון דא אין כח ניד תכמים להחיר לקרונים למלכות. ואם גם נלאו דהקפת הראש והשחתת זקן הכח ניד חכמים להחיר לקרונים למלכות קשה למה לא כללה

תורה לאו זה נשאר החקים כלומר שלא היה לרין לכחונ נהו לאו מפורש רק שיהיה נכלל נלאו דונקתייהם לא תלכו דאינו מפורש הפרט בתורה ומסרה התורה לחכמים ולא יותר, דנכהינ איכא רשות לחכמים נאיזה אופן לאסור ונאיזה אופן להחיר, ולא היכא דאיכא גם לאו מפורש. ונזה ימנאר אזלי דנרי הטור סי' קע"ח שכתב אסור ללכת נחקת העכרים ומתי לומר שלא לקסום ולנחש ולעוון שכל אלו מפורשין בתורה דכתיב וכו' אלא אפילו מנהג שנהגו אסור לילך נז דכתיב ונחקתייהם לא תלכו והקשה הביט מתי ואזלי דכתב הטור הלא לכל אחד כתנה החורה לאו נפני עמנו ומתי אולמיה דהאי לאו מהאי לאו ועייש מה שתיירן ואלום לדנרינו הכיל מיש דהא איכא נפיי טונא נין לאו דונקתייהם לא תלכו לשאר לאו הנאמר בפירוש. ואעני דמפורש ניה דנאמר מאום חקות העכרים. דהתם אעני דהאידינא נשחנה דרא מתי האיסור הנכלל נלאו דונקתייהם לא תלכו אם נשחנה דרא ועבר החוק אינו נאמר עוד כלל וגם איכא נפיי דנלאו דונקתייהם לא תלכו כיון דאינו מפורש מה הוא הדבר איכ החורה מפרה לחכמים, ונידס גם להחיר ולומר דנכהינ אינו נאמר משאיכ נלאוין המפורשים, וזהו דקאמר הטור אסור ללכת נחקות העכרים ואזלי שלא לקסום ולנחש ולעוון שכל אלו מפורשים בתורה. ואיכ היכא דעכשיו ימנהגם כן איכא מתי לאוי ואם גם יעכשו לא נהגו

כן. מתי מתי איסור המפורש נהורה לא נפקי, ואין כח ניד חכמים להניע לפעמים המנהג ולהחיר, אלא אפילו בני דלא מפרשי כלל בתורה, והם מנהג שנהגו האידינא אסור לילך נז אלא דהתם הכח ניד חכמים להחיר ככל דמיש. אמנם לדנרי חזי לי דהנדרק עם הטרי דנהג הרמנים נפייא מעיז כתב לא ינלח מן הנדרין וימית השער נלמנע כמו שהן עושין והי הנקרא נלורית. ולא ינלח השער ומננד פניי מאון לאון ויכיה הפרע מלמחריו כדרך שששין הן, ולעמיד דהדנר כשט דנמנלח נלורית הוא שגור על לאו דלא תקיפו כיון דמנלח הנדרין דהוא פלתי הראש וכן נמספר קומי להרמנים דדייק וכתב מאון לאון. איכ כל מה שלפני האון נלד הפדחת הוא מנלח ואיכ הרי עבר על לאו דלא תקיפו דזהו רק נשערה שלפני האון, כמיש נמכות (כי עינ) זה המאשה נדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו, איכ לאחורי האון הא ליכא שערות מפלח הראש רק לפני אזנו הן השערות של פלתי הראש, ונמספר קומי דמנלח מאון לאון וכל השערות שעל ראשו ננד פדחתו הרי נכלל נזה פלתי הראש שדמנלח עובר גם על לאו דלא תקיפו, ומעתה ליהא למה שכתב הביי וכמית דהא דהחירו לספר קומי לקרונים למלכות אעני דאסיר מן החורה ומלקין עליו לדעת הרמנים זהו מאום דכתב בתורה סתם ונחקתייהם לא תלכו והתורה לא פירשה אום דנר ומפרה לחכמים לאסור והם ראו להחיר

רנינו והשיני אני רחמי נמנונה נורח
 הרמיע זליה והוא נזקן מלא על כל
 גדותיו עכיד, והרי זו הכחשה ננוכה
 אל עדות. ואמנם יתכן כי דברי שניהם
 אחת וזמנו של זה לא כזמנו של זה
 ונלדוהו היה הרמיע מנדל זקנו והיה
 נזכר מנלו ננוע נקנהו כמנהג כל ירמי
 די ויך כאשר עלה לפרדם ונכנס בשער
 החכמה ידעת הקבלה ומתרי סרוך נח
 לנית מדרשו של הרמיע מטעם הארי
 זיל. אז למד וידע דלא כל אחר אזה
 ונאחר טמא מסרך סריך טכי כוי. עיי
 נזכר עסק סימן ע', וחולם נסי דברי
 יוסף גס השיג על הנזכר עסק ליתח
 וליחא האי חילוק בין אי לחול דהשחתת
 זקן אינו מנוה התלויה בלחץ.
 וכל אשר בתעד יספר
 עונותיו קשה להתכפר. והרפסנו
 תשובתנו זאת למען ידעו הרבנים
 שאין להקל בזה בלל וכלל.
 ובחוברת הבא תבוא תשובה
 פהרהיג פהריח הירשענואהן
 בדבר הכלי חדש הנקרא יסיר
 פעטי רימער. אשר אולי יש צד
 היתר להקל בזה.

ולנהוג כמותם שרחה שנודה לדתם אצל
 מי שאין דעתו להתדמות להם אלא
 שריך ללנו כמלגושיהם ולהדמות להם
 כדי שלא יהיה ננאי אם לא ידמה להם
 דבר זה לא אסרה התורה ולא קאי
 הלאו נכי האי נוכל עיי"ג. והיכ נלאו
 דלא תקיפו לפרמנים להטיז ואי"ג.
 ואכנסם להלכה הרי המור השיג
 על הרמבים בזה. ואחרי המושיע
 כל בית ישראל הולכים ונמשכים
 והפורש מהם כפורש מן החיים
 ועיז אמרו באבות: דהמהלך בדרך
 יחדי היינו דהפוסקים לא פסקו
 כותיה דרי זה כתחייב בנפשו.
 ושנו רחמי נספר מנהיח שאל לידי
 בשאלה ויש לנמנס נדנרו נמאי דלא
 כתנ כדנריט ונס לא הרניש נדנרי הטור
 הרל, ודנרי החתים תליח סימן קניט
 ידועים, ומשיכ דמגולתי זקן נאטליח
 נתלים נאלין גדול רי מכתם עזריה נעל
 עשרה מאמרות אני אני המקובלים שהוא
 היה מנולח מנלי השאיר שורה אחת וכן
 העיד עליו היסיר מקנדיא נאילים שלו
 כרי הדנר כלא דרליתי נחשונות דנרי
 יוסף למתרי חירגאם סי" כיה הנית
 שחקר עיז מתתיר ננימין הכהו נעיד

דהאידינא וכלא על הטור שלא דקדק
 הדברים. והמנפ לדברי הטור איש דברי
 כל עיקר הקולל נומנים שרונה הטור
 להשיג עיז היא דלהרמבים דתלה נחיות
 העכוים איכא היתר בזה לקרונים למלכות
 וחינו דלא חיתרי הני לאוי בזה ככל
 חקות העכוים שאמרו מכפי ששין כן
 העכרים האידינא ומותרים לקרונים למלכות
 הינונס כשיכ איכא נהקפת הראש והשחתת
 זקן דלא נהגי האידינא כלל והטור השיג
 דלא חינו היתר בזה ולי משום דעי
 טעם התורה הכי הוא. הנה אין אנו
 נריכים טעה לזנות ואיז ודק.
 ואכתי האי מילתא נשי נירורא דלפי
 משיכ דנחמכר קומי מוכרת דליכא נס
 לאו דהקפת הראש ולשיטת הטור דהשיג
 על הרמבים ואינו סונר כרמנים וטיז
 הנל איכ קשה איך התירו לספר קומי
 לקרונים למלכות ואין לומר דסנירא ליה
 להטור כחירון אי נביי סוף סימן קעית
 דמשום הנל ישראל התירו דזהו מהני
 רק להתיר טף הדנר לספר קומי, אצל
 לנני לאו דלא תקיפו הא אכשר נעכרים
 ולא יסישו היקף דנכהיג ליכא איסור
 דאורייתא כלל, וכל דנאמת להטור וכן
 להניי נס להפמיח התירו להם רק לספר
 עי עכרים והוא לא יסייע, וקשה לתם
 סתמא קאמר השים התירו לספר קומי
 ולא נזכר דהתירו דוקא עי עכרים,
 ואמנם לשיטת הטור להרמבים איש דננר
 כתנ הנית סוכי קעית דלאן ונחקתיהם
 לא תלכו לא משמע אלא שרונה להתדמות

לקרונים למלכות אצל מה שזכור נחורה
 לאמור לעיני דהטעם היא מכני חוק
 העכרים, יתי תל הינוה על כל ישראל ואין
 כח ניד חכמים להחיר, והא ליתא דנחמכר
 קומי הוא שנונ גם על לאו דלא תקיפו
 ולאו הזה הרי היא חכירה נחורה ועל
 כרחק כתיב הטור דננר שאמר מכני
 חוק שלהם. אשיג דהאיסור מפורש נחורה
 מית יי כח ניד חכמים להתירו לקרונים
 למלכות.
 ונה עמדתי על דברי הטור שכתנ
 הקפת ראש והשחתת זקן נס נאלו כתנ
 הרמבים שאמר הכתוב מכני ששין כן
 עכרים וכוי והדנר כלא מדוע לא אחר
 דנרי הרמבים ולא דייק נלישניה דהרמבים
 דלא כתנ כלל דאסרם הכתוב מכני
 ששין כן עכרים דמשמע דנס כהיום
 ששין כן העכרים ולפיכך נאמרו מכני
 חקות העכרים, דהוי כמו הללו ונחקתיהם
 לא תלכו. ואיכ לפיז אלו היו העכרים
 משרים דעתם ומנהגם ולא היו ששין כן
 עכשו. היה מותר לישראל להקיף הראש
 ולהשחית הזקן. והא ליתא דהא הרמבים
 דקדק וכתנ אצל הקפת הראש אין מנלתין
 כמות הראש כמו שהיו ששין עכרים, הרי
 שדקדק הרמבים דאשיג דאין ששין כן
 גמח העכרים כלל מיע אסרם הכתוב
 מכני שהיו ששין כן ניימס מקדם. וכן
 דקדק הרמבים נסשחתת הזקן ככל.
 ואיכ לאין דהקפת הראש והשחתת זקן
 נס להרמבים אינס כמו הללו אל
 ונחקתיהם לא תלכו דחלוי נמנהגא

מכתב אל המולי"ם.

גוי אחד ושפה אחת!

הרכנים כנציהם להוציא אל הפועל אחד מן הרבנים הנחוצים ביותר והמוכרחים ביותר עתה — כלי כמכא לשלומי אמוני ישראל, ישאלו בענות תן: אם להוציאהו כשפת עבר או — בזשורנאן?

אמנם שאלה גדולה היא וקשה אף מרה מאד, כמובן הרכנים המופרים יאהבו כחכת הקדש אהבה יתירה את השפה אשר בה נאצרו כל תורת ישראל, את המגדל עוו, שהוא מעוזנו ומשגבנו, ולא אסתפק אף רגע כי יפסחו על שתי הכעיפים לאמר: מי היא חשפה הלאומית: הנברת בת מלך, אשר בה נגזרה נשמת ישראל, או השפה מולדת תור אשר לראבון לבבנו ולהורפתנו התנגבה אל משכנותנו — ומה גם כי אין תלקם תלילה כבוזי קודש, בעלי האסופות כעזרנאווין שאמרו להושיב שפתה תחת גברתה, ורק השפתה הכושית או המייסאנית שפה לאומית היא — תלילת לחשוב תועה עליבנו. אף הרכנים הסופרים, ככל תבלם את שפתנו הקדושה היחידה, נחלים על שבר עמנו ברוח החומר, מאשר יחפצו לנהות ממנו מזור, לחשמיעאל העם התולה האנוש דבר עצה ותחיה, יחפשו אולי כנכון שמע בכל לשון שאתה שומע,

ולראבון לבבנו רוב העם אינם שומעים עברית, וכך אבאר לי שאלת הרכנים. אמנם כן רכותי ותכרי כרות ועם, מצינו כי מאז כנסו אנשי כנסת הגדולה את כתבי קדשנו לאוצר הקדש, אור עולם באוצר תיים, כשפתנו הקדושה, הצחה והתמלצה אשר אין כמות בכל הארץ, ויותר מזה אח"כ כאיך נכתב על הספר מיטנה התורה ע"י רבינו הקדוש כשפת קדשנו הברורה כנאות לפרוש תורת אל — וכזה צדדו אה לישוננו כצדוד החיים לעולמי עולמים, לא חשו עוד חכמי ישראל מלרבר לעת הצורך את העם בכל לשון שהוא שומע. כני תכמי תלמדנו ער חכמי פוסקינו, ער שראש המדברים ונדול המתקדים הרמב"ם ז"ל אוסר, שהרכוד לא יאסר ויותר ויאהב וימאס ויצוה כאמירתו מצד הלשון שנעשה בו אבל מצד עיניו וכו' (כפרושו לאכות פ"א), אך בכל זאת אין הגרון דוכה לראיה: אמנם כן, האם אשר תניק בעצמה מחלב שריה את בנה, תמפתהו ותרכהו, אין כל רע אם שפתה נכרית תשית הרום לרגלי הנברת, למען תוכל להתחזק בחיטה את כן טפוחה. אף ייה רע הדבר שכאשר ינתק העולל לנמדוי מחיק אמו ורק השפתה הנכרית תניסיה ותאמצהו,

— כן אז אשר כל העם קדשו כקדש מקודש את התורה האצורה כשפת קדשנו, ועי"ז חבבו את השפה ההיא ביותר, רק מן התלמה ששכבוהו ודים למדו לשונם לרבר בלשון עם ועם, או לא היתה הרעה גדולה, כבוא תכמי ישראל להניק את העם תלכ התורה, שמו את השפה הורה להרום למו, וכב"ז מה טוב תלקטו ומה נעים לורלנו, כי זה משה איש האלהים, הואיל לתת לנו את ספרו היותר מרום ונשגב, משנה התורה" בלשון קדשנו בשפה ברורה וצחה השומה בפיו, לשון חכמים טרפא, וכב"ז היתה לנו הרוחה כי נעתק ללשוננו ולא נאכרו לגמרה והמשכיל הוא יבין מה בין שפת בעל לשון הקדש ודות הקדש בהרמב"ם לשפת המעתיקים, וכמה מספריו ומשאר חכמי ישראל שכתבו בלשונות העמים נאכרו, כי לשון עם ועם אין לה אלא זמנה ותקופתה בתולדות ישראל.

אך עתה כאשר לראבון לבבנו רבו בווי תורה מתללי קדש וגם רבים מהתמימים, כיתוד בארצות המערב, לא ידעו בשפתה, עתה כאשר יאמרו אמוני ישראל להניק את העם, להנותו עצה ותחיה מהתורה שלמדו לשטה, לא טוב הוא להניק בחלב השפתה הכושית, נחוצ מאוד להראות להעם את שפתנו בהורה והדרה.

אם לכל הפחות היתה השפה נשכחת

מרוכ צרה ותלמה, אף העם היה שאף אליה ומכבד, כמו שהיה כדורות עברו, שכל העם מקצה תרדו לכבוד, לשון הקדש" וכל הכן הילוד לנו אף כמשפתה לא מלוסדה למדו אותו לפספס מלות אחרות כלה"ס, (מקור המנהג ממקום קדוש יהלף, ולמדתם אתם אה בניכם לרבר במ, מכאן אמרו כשהתינוק מתחיל לרבר, אביו מדבר עמו לשון הקדש ומלמדו תורה כ"ו. — ספרי עקב), או לא היתה נחוצה כ"כ לתת היתרון בכל רבר לשפתנו הקדושה, אף עתה לראבון לבבנו נשמע קולות סחופים ומגדפים, קולות מחללים ובוזים כאלה לא נשמע, כאשר ארמה, מאז היינו לנו, תיוון תונה איומה, ער כמה הרחיקו מהרסינו ומחריבנו לצאת, ער להרס כל קדש מן היסוד, עתה עלינו לקום כנגד המסחיתים, להצדיק קדש ולהכב את כל קדשנו על אומתנו, להשתדל ולהכב ביותר את שפתנו הקדושה לכל בה תמרת נפישנו.

צעירי הצאן מתערכים בכתבי חספר ובכתי העם את נויי הארצות, והם יתכוננו כמה מחכבים כל נויי הארצות את שפתם, ער כי כמדניה אחת קמה מהוטה גדולה שהפילה שרים ודווננים מכסאותם כער מלה אחת, שחפצו לשנותה במלה אחרת משפה אחרת, ואנו שלומי אמוני ישראל, אף הרכנים האוחזים כמוכח

ר' זנחו את שפתנו, מה יאמרו צעירי הצאן, או כי לשפתנו אין כל ערך, או כי אין כל טעם בחכמי ישראל. לכן ענותכם רכותי וחברי תרכנו, כי בתעודות העתון אשר תוציאו לאור, לחזק רת אמת, תחשב גם התעורה

הזאת, לחבב, לכבד ולקדש את שפתנו כמו שהיא ולהראות לעבנו וביחוד לצעירי הצאן רוספותה על כל לשון, חביכותה, כבודה, ועדשותה.

ישראל בענדם פייווילזעהן
החוב"ק בייסאנאלא כרוסיא.

ה ש ב ת

ב

במאמרנו הראשון דברנו מהסבה העפרית אשר הכיאה את הרבה מאחינו לחלל את שבת קדשנו, ובצדק אמרנו כי באשר לא הודגל האיש הישראלי להמצנים אשר כארץ חתרתה, וכי לא למדוהו והרנילוהו לעצור במעט את זרם החיים, אשר יזרום בחוקה, וישמוג במרוצתו את כל הקברש לנו, לכן כנפל מחלל את השבת מלשמרו. ועתה נחפז לרכר אודות האמצעים אשר אחזו בהן החברה, תוסכי שבת" וה"עד השבת של האגודות הרבנים האורתודוקסים", ואשר כל ההצעות והעצות שלהם לא הוכילו אל הסמרה הנכונה, — והעם עומד הוא במצבו הקודם — ולא עשו את הרועם החזק בין שדרות העם, להניאם מחלל את השבת.

אגודת הרבנים יסדה את ה"עד השבת" שלה, לחזק את השבת ולקדשו על העם, וכל מי אשר חיה

באמיפת הרבנים השנתית שלהם וראה את ההתיסרות של "ועד השבת" איך נבחרים חברי הועד, ואת מי בוחרים, ומה שמטילים לעשות על חברי הועד הזה, היה מתפלג וחושב, האם באמת נמצא הוא בין רבנים אורתודוקסים אשר השבת קדוש בעיניהם כאמת? או נמצא הוא בין אנשים כאלה, אשר אך למראית העין מוכירים כלאחר יד, מן השפה ולחוצ את השבת? אם מכירים ויודעים הם כי מאת ר' היא מנותת השבת ועל יסמירתה עליהם לקדש אח שם ר', או כי גם השבת הוא כמו יום מנוחה אחר אצל כל הגוים, אשר הוא אך יום מנוחה הסמכי, לכן הוא אך יום מנוחה לאומי ואין להם להכנס בעובי הקורה ולקדש שם שמים עבורה?

הלא כל בר דעת יודה, כי לענין נשגב כזה צריך לברור אנשים כאלו, אשר קודם כל עליהם להיות מסודרים

בכל לבם ונפשם להענין אשר הולכים להתעסק בוה, לעודד את אחרים שיתקדש הענין בעיניהם גם הם ייסו און קשבת לכל אשר יאמרו. ואם להעומרים כראש יש קרירות גדולה להרבר אשר יחפצו שיתקבל על ההסון, אם הם בעצמם אינם סאמינים כי הרבר צריך ויכול ומוכרח להתקבל בין שדרות העם, אם הם בעצמם אומרים שבתם אין אתם לעשות דבר מה למוכת הענין, אשר נבררו עבורו, הלא אז בודאי לא יעשו מאומה, ואם יעשו לא יפעלו. כלל שיתקבלו דבריהם ומעשיהם, ומאליו תתעורר השאלה: הועד בכלל למה הוא כא? האם בעבור מעט כבוד לחבריו ולעומד בראשו, שבני עירו השוכן בקרנם ירמו כי רב גדול להם, שיה ליסד ועד השבת ולהחליש עם זה את כל הכחות המצאיים בין העם, אשר אולי אפשר היו עושים דבר מה למוכת השבת. ובראותם כי הרבנים כבר מתעסקים כזה מרפים את עצמם מלעשות דבר מה. אדרבא אם באמת עשה הועד דבר מה למוכת השבת, אם באמת עסקו חברי הועד היושבים בערי השדה למוכת השבת, מודע אינם משמיעים קולם מפעולתם, ואינם סודיעים כלל סמעשיהם? האם מפני ענוותנותם הוא?

יודעים ומכירים אנתנו חרבה וחלבת רבנים היושבים בערי השדה, אשר עשו ועושים הרבה למוכת השבת. לכו בתוצות ערי השדה וראו כי אם תכנסו אל רחוב מושב היהודים ביום השבת, או תראו כי השבת תופס מקום נכבד בין אחינו, ואם הייתם בעיר ההיא לפני עשר שנים, או תראו את ההסבה אשר נתהווה בעשר שנים האחרונות למוכת השבת, תמצאו כמה וכמה עובדים אשר פסקו מלעבוד ביום השבת, כמה וכמה בעלי חנויות אשר יסגרו ביום השבת. ומי פעל ועשה את כל הדברים האלה למוכת השבת, אם לא הרב דשם? הם, הרבנים, בראותם את התילול הגדול של השבת, קוראים אל העם מעל במותיהם ומעוררים אותם ברברים היוצאים מלב איש יהודי באמת, או נכנסים המה ללב איש אשר לא נכבה עוד הויק האחרון של יהדותו מלבו, ובכל פעם פועלים חרכנים מעט, עד כי בהמשך הימים יתראה פעולתם על כל הרחוב ועל כל העיר.

אך הועד לא נברא לפעול פעולות קטנות, כי אם לפעול גדולות ונצורות כמו שהיה צריך לפעול ועד כזה, אשר נתמנה מאגדת הרבנים האורתודוקסיים אשר באמריקא ופענערע, ולכן בצדק נשאל: איה פעולותיו ואיה חכיריו והעומד בראשו? אם נקפו לכה"פ באצבע קטנה בכל דגאנה למוכת השבת, חוץ ממה שממותרים להעריך עתה פרטי כל מפורש

תסוכך באכרתה על יחדי פרסיה.
 אחרי מיטת אדמו"ר ר' אהרן לאנ-
 רוי ו"ל מביאלע בפולין, הלכו בששים
 אלפים אנשים.
 הסלף החדש באנגליה נתן לשני
 יהודים אדאלף סאק ואלפרעד מאנר
 את התואר „באראן“.
 התכם באשי ר' חיים נתום נסע לארץ
 ישראל לראות מהנעשת והנשמע שם,
 וגם יבקר את העיר סמירנא.
 ביום עשות הסולסאן מתמר סעודה
 לפני ראשי שלחי העם, שרו לפניו שני
 נערים יהודים שירי עם.
 הבית של הישיבה הירוע ר' מאלעם
 קלוין בוויילנא נפלה תחתיה, ושלשה
 נהרגו וכמה נפצעו תחת תורבות הבית.

לחכימא ברמיזא

כמו וכמות יש ביניהם שאלות כאלו שצדיקים
 לחשיב עליהם בעיון וכבר ראש.
 להרמ"ו פיססבורג-התום כתבו להר"י
 ודאי חרטה לא סתגי בדיקה כלל ואיך
 אפשר להר"י הא רוב וכיד בודאי דרוסה.
 להר"ו ניובעדפארט-האדושי תורה שלו
 נכונים, ואיך יבואו באיחור חוסן.
 לכל הרבנים אשר כתבו אודות הרב
 יפה-בבוכות הכאה נדפסם ונתחשב עמו,
 עיר הודעהו.
 להרב קאסטיץ-כאנסאניא נדפסם בחי.
 להר"א שקאנה-בבוכות הבא יסדא

בתפירות במדינות המזרח אשר
 עושים התוקרים ע"ד ימי קדם. מצאו
 הרום על לחי חרס הצוואה של
 סתורב סלך אשור. כל הצוואה מחוקת
 ו' שורות בכתב אסיריש וכתוב, אני
 סתורב טושל העמים, סלך אשור. סניח
 שרשרות זהב, אהלי שן, כוס זהב
 וכתרים, ואוצרות אבנים יקרות לאחר
 פיתתי שירש אסרתרון בני ויקרא
 בשמו אסיר, אביל, מוקין, פאל. וגם
 יירש את האוצרות המנחתים בבתי
 התפילות.

בפרס התחילו רציחות בלליות על
 היהודים דשם. ובאשר יש לאנגליה
 השפעה גדולה על פרס כעת לבן יפנו
 יהודי אנגליה להסמסלה האנגלית כי

לה"ר באקשמאנסקי-בזרזי נקבל.
 לה"ר ראבינאוהן-יעין כתום ניסין גיט ב
 להר"ם רעננער-הרב כלאך אב"ד ורמ
 דשעל היה סקדם רב בעיר שאנדאווא.
 להר"רסקי- יפת שתיקה להכמים וכו'
 להרבנים נארדאן ופעשין - בחוכרות
 חכמות, יבואו דבדיחה, וצדיקים כידוד יותר.
 להר"ר רענינג-צדיק שלוח א' האלאר
 בעד שנה.
 להרבנים תמתסטריום ע"ד הב"ח
 שאלות הנדפסות-הנה ספני כבוד אנה"ר
 דשפנס, ולא היה בידו לזכות חבר נכבד

מעשיהם ככל השנה, ואשר באמת
 עברה קשת היא א, כי עליהם
 למלאות נייד כאין להם במה, סוכריהם
 הם לספר אף במעמ סעבודתם הפוריה,
 וכי פעלו מעמ או הרבה לשמירת שבת,
 בעת אשר לא עשו ולא עוררו ומסילא
 לא פעלו.
 וכאשר טרובה היא העת לאסיפת
 הרבנים הנדולה נחפוז לעורדם, כי
 ידעו את האחריות הגדולה אשר לקחו

שכחאי.

מחדש לחדש

בארצנו.
 סן השלש מאות ותשעים תלמידים
 ותלמידות, אשר גמרו את תק למורם
 למיות טורי ילדים בבתי עם. וגם לקחו
 ריפלאמען, ישנם מאה ועשרים ותמשה
 יהודים.
 בבית הספר הנבוח של יעיל בעיר
 ניו-חיווען, השיג התלמיד מאיר שאפיר
 רא יהודי כן כ"א שנת את המנת
 נגדולה בין התלמידים העברים אשר
 קבלו סיום התיסרות הבית הספר.
 הסבלת פנים אשר קבל הנשיא
 הקודם רוועלמט בשוכו מאפריקא
 ומשאר ארצות איירופה היתה נהרדה
 עד מאד, ובתוך הסקבלי פנים היו כמה
 יהודים, ובחמשף יהדברים אמר רוד
 ועלמ כי ספני ישראל לבו הוא אוהב
 נאמן ליהודים.
 כמו ככל השנים נסעו גם בשנה
 הזאת רבנים רבים סנוי יצרק אשר
 יש להם היכולת. לנוח איוה תרשים
 בערי השרה הקטנות.
 בחו"ל.
 בעיר יפו נתיסדה חברה „ברקאי“
 כסכום הון של מאה אלפים פראנק
 ומסרתה תהיה לבונן בירושלים „טרבו
 עברי“ היא תוציא לאור ספרים כתיבים
 עברית, וגם תעתיק ספרים מלשונות
 העמים — אלה הנוגעים להיהדות —
 לעברית. כן תוציא לאור סכ"ע תרשים
 ושבעיים.
 לבית האמנות „בצלאל“ בירושלים,
 הביאו המרכבה של האיש ההיסטורי ר'
 משה מאנטעפיארע, הארונים העלכער,
 קרעמענצעקי קנו את המרכבה זאת
 ונתנו כסתנה להח' „בצלאל“.

הצטרפות

לשנת תש"ס תנו, וכשם נחינו הקמן הקראנו
לדעת ברשותנו עומד, והארץ באחריותנו
לגבות תשלומים, לעמוד באספציותנו.

הקמן והארץ בקהלם אף והמת בשלם
כלות והלשחה בעניינם קל ארץ ומלחה
שימו לב לאל,

המת, הנבחר במ בניותם, להברלס ולחריק

הברח

הארץ לעולם עומדת, וכשם אף ר' איתן רועדת

הבחה ששה ועשרים תמונתו ומגדל פורח

נבחרות

הברח והלכות פסוקים, הח | איה סופר

פסוקים

הארץ עומד על רגל אחת, עם ר' הניגה כשחה

פסוקים שבת נבחרתו ולחריטה ישכון בענותתו.

המת, הנת היתר, ובפרקי דר"א חמשה דברתי

המת, חמשה היתרתי אהן לך ברכתי.

ששון

- ל. קאהן, 99 הענרי סמ.
- מסה יוסף לעוזין, 824 הענרי סמ.
- י. ליטצקי, 268 הענרי סמ.
- ב. סאלאמאן, 210 הענרי סמ.
- פסה ינה קאהען, 172 הענרי סמ.
- בארנעם ראנישעססקי, 196 מאריסאן סמ.
- ר' משה נאלדבערג, 162 הענרי סמ.
- ר' סיני ליב אייוויקסאן, 25 רירוש סמ.
- ר' דוד מצטר, 97 מאנראָ סמ.
- ר' אלי' לאמצאנסקי, 108 הענרי סמ.
- ר' מרדכי ראָוענפעלד, 97 עלען סמ.
- אהרן נאלדבערג, 12 מאַנטאָאָרי סמ.
- זבחי צדק, 28 נאָרמאלס סמ.
- פנחס מאָריס, 197 קלינסאָן סמ.

מקואות כשרות בתכלית ההכשר.
ביו 30 מארכל וואנעם. עקסטר
מקוות לנשים ואנשים, די בעספע
אַסענדינג, כשר עפ"י השו"ע
והפוסקים.
אצל הירשפעלד, 162 מעריסאן סמ.

מוכרי בשר כשר

- המת הפץ, 90 מאנרא סמ.
- המת נטרין, 128 מאנרא סמ.
- המת אשר קאהן, 286 מאנרא סמ.
- המת, 191 מעריסאן סמ.
- המת קלינסאן, 222 מאריסאן סמ.
- המת, 90 הענרי סמ.
- המת, 287 הענרי סמ.
- המת, 222 הענרי סמ.

מוכני :

- בנימסבורג: בבית המערכת, פאָלק
פריינד.
- בנירבערפאָרט, הרב הנ' יאָאָב
סאָהן.
- בסקרענמאן, הרבני ריס מאַנעבלס
בסיקאנא, הרב הנ' אַזראַעלסאָן
1071 ו. טילאר סמ.

תומכי תורה

הוא שם החברה אשר נתיסדה בקיץ העבר לחמך בידי הרבנים ותלמידי חכמים אשר אין כחם בפיהם לעשות חיים ואשר בכל גדלם בתורה אין להם אף לחם צר ומים לחץ.

הכל יודעים, כי הרבנות בפה משתלמת. אך לפי כח הדבור וכל רב אשר פיו ימלל רברבן ויוכל להשמיע קולו מעל הבימה, ישנו ביהביג גדולה או קטנה המשלמת לו בעד עבודתו ומספקת לו כרי חיותו ברכ או במעם.

אך ישנם רבנים לעשרות, אשר הם באמת גדולי התורה והיראה נתבאים אל הכלים. ולא יוכלו להשמיע מדברותיהם מפני אי הרגלם לזה.

התלמידי חכמים האלו ברוב דחקם ולחצם, לא יוכלו עוד להושים יד ולבקש עזרה, כי שומע לא יהיה להם, וכל מוסדות הצדקה אשר בעירנו, לא נבראו בשביל הרבנים, ואם יבוא רב לבקש עזרה, או ישיבהו ריקם.

לכן נתיסדה חברה תומכי תורה לחמך ביד תלמידי החכמים האלו ולעתים קרובות עזרת אותם במשען כסף.

החברה נתיסדה ע"י הרב הגאון המפורסם ר' יעקב איסקאלסקי רב בקהילת פלוצק. עם איזה נשים עדינות כמו הרבנית מרת איסקאלסקי, מרת האשא פראדא מאמינסקי מרת הומנער, ועוד, ועתה מונה מספר חבריה לערך חמש מאות, המשלמים אך דאלאר אחד לשנה לא פחות והמרבה היו משוכנת.

זה עתה היתה האסיפה השנתית הראשונה והחשבון תראה כי נתחלק בשנה העברה לתיח איזה מאות דאלאר. והרב איסקאלסקי וכל החברה מקוים כי בשנה הבאה יסנה מספר החברים בבבל כפלים. ואז באמת יהיה לכרכה ככל מסרי התורה.

רעו, קלינצקי מעק.

במי האשם?

רבים אומרים ומאשימים שמעולם לא התגלה פירוד הכנבט ואיריבקות חברים בין חרבים חרבים, כמו בשלשת החרשים האחרונים.

שלשת החרשים האלו נקראים אצלם, שלשת חרשי הכנח"ה כי הם פתרו בשלילה את השאלה, אם יש תקוה סותרנים הארמונוקסים שיתאספו ותאחזו לפחות בעה צורד גדול, לעיין לדבר ולחבצ דעתם על דבר ענין זה או אחר, קבל עם ולא יתבוששו, או לא?

כי בעת האחרונה אירע וגלדו שלש שאכות עומדות. על הפרק להפטר, ופתרון קשה למאר, כי מסוככות ונה בשאלות ודברים אחרים, עד כי במעם שמקשים הסה את הי עם ישראל בלו, ובראותנו את פתרון שלשת השאלות וסי הסה המבניסים את עצמם בעוכי הקרה לקח את אחרות החרשים עליהם. תתבלט לעינו בבליטה נמורה עד היכן מביעים חרבים, וכי משעם המאמר בראש דברינו הוא נכון וקים לפי דעתם.

שלשת השאלות העומדות על הפרק בחיי עם ישראל הגיאוקי הסה שאלה החנוך, ושאלה שלום ירושלים, ושאלה בשר כשר.

מצב החנוך נרוע מאוד אצלנו, ובכל עת וסכל עברים נשמע לפעמים בלתי דיוקת התענינות ברבר הנה, עצות סרחוק, זה בונה זה סותרוהם רבנים יראים אחרים עסקים הרבה בסקצות זה, ובאים בכח דעתם והרבה לפעמים לחציע דבריהם לפני עם ישראל. אך הסתפקו בעצותיהם וברבדים בעלמא, וסעולם לא התאחרו לחלוט קעשות רבר במתל, עד שכאו הרשפארטים בכח, קהילתנו וסלסרדים אותנו במתל פרק כחנוך לאמר, בי סבת אי הידיעה והברות אצל חורו החרש, הוא רק מפני שספרו יותר סודי בחריריהם, כשש או ארבע שעות ביום, זה נורם להם להתלסירים שישארו בורים, אך הם יעשו סדר חרש, כי ינחשו מנהגים חרשים, שאל לתלמיד מבני ישראל, החפץ ללמוד תורת ישראל ושפתו ללמד יותר משעה אחת ביום ואז יעשה חיל בלסודים.

השמעתם תורה כואה תנעה כוז מיטיבם כי כל המסעים בלסודים עד כרי היי שעה ולא יותר הרי זה משוכנת.

הרעפורטים מנשימים עצתם ו בין היראים באופן גם תורא, והרבנים היראים לא ישימו לב כלל לזה למכם עצה מה לעשות.

וזנה זה באה שאלת שלום ירושלים.

השמעות המרנחות הבאות מעיר קרשנו תכופות ו אחר ו מהמציב הנורא השודר שם, פולחות כליות ולב, קולות קריאה לעזרה הבאות מנאוני הארץ והרץ לארץ, וביתוד מנאוני רוסיא, יכולים לעורר גם לב קשה כאבן להקשיב שתתם. מסודות הצדקה אשר נמלו בנופלים, וגם אלה המסים לנפול פושטים יד ומבקשים עזרה, האשר ככל איש ישראל, אשר זיק האחרון מחבת ירושלים עוד לא שומם בקרבו סוהיב לבוא לעזרת ה' בנבזרים, ומי המה עוד בכל בית ישראל אשר מוטל עליהם החיוב להרשים יד עזרה במחשבה ועצה בפועל, אם לא על הרבנים היראים.

ומה ראים אנהנו, הן אמת שתרבנים היראים התיאו קול קורא לעזרה. בתחית ידם זה שלא בפני זה, אבל לא התעוררו להתאסף בעצמם למכם עצה מה לעשות כי אם רק רב רעפורטי המתימר לשליה קהילת עם ישראל קרא לאספיה בחפצו לעזור את ירושלים בקיבוץ איזה מאות שקל כסף בתנאים לפי רחו ומעמו, לקבל עליו את הנחנת שילוח הכספים, וכי הוא וכיצא בו יהיו המצאים המביאים את כל עניי התלוות.

תתה באה השאלה השלישית מבשר כשר, אשר על זאת יודה כל כן דעת כי רבוי כזה צריך להיות ביד הרבנים היראים, המה צריכים להתעסק ולהתענין בזה ולהעמיד את הנהגת הכשרות על תלה עפ"י ד"ה.

וזנה גם באות יד הרעפורטים בתחלה ובאמצע, ואולי יהיה גם בסוף. כי באמת במסירת הרב ה"נ ר"ה וידרשוין להבהל"ה תשארו איזה בני מסבחים בני משניה ראשי קראו לאסיפה לרבנים ובע"כ השוכים, אך מי היה הקורא ? לא רב דתי, כי אם רעפורטי נאור אשר אף הוא כי אוכל בשר כשר הוא, בכ"ז אין אחריות בשר כשר כלל עליו, כמו שאין עליו כל האחריות שתנהגת החלוקה אשר בירושלים.

ידע אני כי רבים ישתוממו בראותם כי לא די לתם להרבנים שלא יזאספו לעשות דבר מה בפועל, כי עוד רעים הם ובאים אל האסיפות שלהם וזכה נתנים כת במסכיא של סמח ונורמים שהמן העם יתנו אמן בהרעפורטים ובמעשיהם, ויסמך בעיניהם עוד התנוך והכשרות מסודות דת היהדות.

וכצדק משתוממים, אם ההזשנתה על הכשרות יהיה בידי רבני הרעפורטים וכנותתן כי אז היום יעמידו למשניה רב ירא לסמא עיני התמן, וכסחר יסתפקו ברב הרומי.

אף אנהנו נאמר, כי אל לכם להשתומם על הרבנים, מצדם יחפצו לחשתול ולעשות ככתם וזאונם וגם בהתם. אף מה יוכלו עשות אם הבע"כ והמן בית ישראל יהיו אחרי הרעפורטים ומעשיהם. אם בכלל, או למהצה לשליש הרביעי, אם ההמן וגם סנהל"י בתי הכנסיות נתבעים לענול ונותנים, ולמשכן ואינם נותנים, אם המכ"ע החשארנאנים היוסים שלנו המתימרים נאורנים אורתודוקסים כביכול, ובלאיים רעל לתרבנים ומעשיהם, וכל דבור וזנה היצא מפי רב רומטי יחמפדו בשתי ידיהם ורשימוהו לחפצו בין בני ישראל התרדים ולהיפך דברים ומעשים ממש בפועל. הנדבר ועשה טרם ירא וחדר לא יחפצו ככל גם לחזירוהו באנב אורחא, ועוד צועקים, כי הרבנים אינם עושים מאומה ולא ישימו את קולם בתוך.

שאו נא את פי ה' וועד הרבנים והמטייפים ויניד לכם עד כמה מרחים אותם, המאנעבלאטם, והמארנען שורנאל"ה היוסים, סלהרטים אסיפותיהם והחלמותיהם. בשת אשר מדברים הרבה אורות השיעורים ספרקי אבות אשר מתרנמים רבני רעפורטים בהמסעמפעל שלהם.

ואם תרצו לדעת הסבה, באשר מה בתועד הם רבנים רחיים יראים, ושם המתרנמים הם רעפורטים, תרדך לפרסם את שסם דווקא, וכצדק קראים הרעפורטים לסכ"ע תאנו ארננו.

תתה שסמו בית ישראל כמי האשם ? אם בהרבנים או בכם. אוריבא תנו אומץ להרבנים היראלי ושהרו נא מכתכם וכסמכם בעדם כי אז תראו מעשה הרבנים כי רב היש. במעשה ותועל לתזק הורת והיהרות האורתודוקסית לרזסם קרן תורנו ושפתנו וללהום בעד קיסנו.

יעקב איסקאלסקי כותבך העורך

הקיצוץ

רבנים נכבדים, עורכי המצפה.

בלב די קראתי את המאמר. תורת | התגללותכם, כי לא חקנאו ברבני הרעד ניטך במצפה חוב' ה', והגני להשמייעכם פארטים. כי אסנם קנאה כזאת לא תרפה כי ללא יועיל וגם למותר היא | היא, כמו שאין תרפה בקנאה סותרים

ואם תרשני, הנני כפסוק הלכה למעשה כי קנאה כזאת מצוה היא, ואם ינסו הרבנים לקים את המצוה הזאת יביאו כלי ספק רב טוב לישראל ותורתו רבנים נכבדים! הלא ירעתם כי העם יכינו אותיכם, סכל עברים חששנו הנהאות החסון, כי הרבנים יושבים בתבוק ידים, יתחבאו בארזים, וכל מעינם כל היום הוא בשר כשר, הכשרים למצוה וכן שרף תודי איזה ענינים כאלה חסביאיים יסור טוב בעולם הזה, ואיש מהם אין חלוקה על הודו הצעיר אשר אין לו כל חנוך עברי, איש לא יחוש כי המיססא-נערים יצודו נפשות חסנים, ובעלים נזכרים יפלו מעין יעודה, ומה עשתה אנדרת הרבנים אחרי כל אספותיהם? התקנות נכתבו על ניר אלם, חכר אין להן בעולם המעשה ומה צדקה יש להם להתאונן על העם אשר לא ידך אתהיהם? והעם הוא רק קולות כלי כח המטת מעשה בפועל, ואם איש מהם עשה דבר מה, הלא ברכונו בשם ה' לא שכב למעצבת, או התחבא תחת המטה או בעשותו את הרבה, למשל, לא לא נתן הרב הארמני, הכשר, למסקלעלאן להיות שר העיר נייארק הלא אין אחר בכל העיר הגדולה הזאת אשר נרע וימע מעיניו לאו לא נבחר, או נבחר כלי הכשר הרב, והרב הזה הוא האחד העושה מעשים (ורים) בפועל חולתו, כמעט כלם היום או יושבים באשכנים.

ואם כזאת תתפארו כי לא תקנאו ברכני הרעמארטים? הרעמארטים מתאספים, וסחלימים להסיע אבן אחרי אבן מתומתי ישראל, וכן הזה עושים בפועל, והרבנים התרדים מתאספים לנגות היכל ה' כיבר שפתים פעם בשנה, אבל הסר לבניך, אפוא הוא?

התנצלות הרבנים כי לרנלי דלוחם תרפניה ידיהם מעשות דבר להרים קרן תורת ישראל, אך רבו שפתים הוא, כי אמנם רבים מהם יחשבו כסף בבתי הבנקים, ומעטים מהם מאד אלה אשר לא ימצאו רי להם, ואחרי כל אלה לא רועק הוא סן האמת, כי במלנתם הוא סבה דלוחם, והמון העם הרואה את רבו ומודו עוסק בצרכי עם מרעיתו, יכברו ויסלא סחמודו ביד נריכה, ולא בעם האשם, אם יראה מסוף או דרשן, הצי בוד חצי עם הארץ, קורא את עצמו בשם רבני, ובמחיר שקל יסבור את אלהיו ותורתו, ומדוע לא יצאו הרבנים האמתים להשמיע כדברים בחורים למען ידע העם מי הוא רבני אשר לו הצדק להקרא בשם זה? יקראו את כלם בשמו ועל שני כל העם יכברו.

אתם עוררתם את השאלה בדבר הניסין? טוב וישר, אבל מה נרדיה אם תשאר השאלה כתובה על לוח המצפה? הן לא כבר הדבר כי יתאספו נכברי הרבנים ברנע, ואין כל ספק כי ימצאו ערבי דין מהגלים יודעי, משפטי הקאנס-

טיטוריאן". (קאנסטיטוטיאנעלע לאיערס) אשר יקחו על שכמם את העבודה להבא משפט הנם עמי תורת ישראל לפני כסא ראשי השופטים בוואשינגטון הנם אין כסף, והנני כמות, כי אם תקרא אספת הרבנים להאדון לואי מארשל ויתנו על ידו את כל החסר החדש למשפט זה, אז לא ישיב את פניהם, כי מי כמותו יודע כי ע"פ חקי הקאנסטר צואן לא תוכל הממשלה להעורר בעניני כל דת, ואין כל צדקה לאזה שופט להניא את הרב כעשותו דבר על פי דתו, ועל רעתי נם, שאו הלכו אנשים לאבאני לבקש חסר סאת נבחרו העם לתת ליהודים לפתוח את הניויותיהם ביום הראשון כי לוא יהיה כי יפיקו ומסם הפעם, אבל מי יחן להם ערובה, כי בשנה הבאה לא יקחו מהם נבחרים אחרים את הגרבה אשר השינו בשנה הזאת, תחת אשר לוא רישו משפט על פי התק, כי עתה ידעו כי אין איש יוכל לגול משפטם, יום הראשון הוא תנ רתי באמת, וגם בלעדי חק המדינה שסוד הנזירים את היום אשר יקראו לו שבת, והנזירים הכתתי מאמינים, עושים נם היום את שבתם חול, כיהוד בעדי השדה, ואמנם לוא חקקי חק לשבות ביום השני או השלישי, כי אז לא היתה לנו כל צדקה לבקש הסר או משפט כי יתנו לנו רשון סיחור לעבוד ביום התוא, ומה עקל היה להפריע את הסורים בבתי

ספר העיד לכך ישמיעו אף מלה אחת מתורת בן סרים לוא הביאו רבני ישראל את מנהלי בתי הספר בפלילים, נם המונא סרכני איירופא הוא ככרור ביד השופטים, זה אוסר חת סתיו, ודכ כי יאסור את הקצב אשר סכר טרפה תחת בשר בשר, אם יתברר הדבר כי בן עשה באמת, או לא לכר כי אסודו ישראל אסוד, אבל על הקנים לתביא משפט נניו הסוכר אשר הונה את הקנים, ואם יתגערו הרבנים התרדים מתרדמתם למען תראה הממשלה את פניהם, אז תרע נם לכברם, כדעתה כי הם המה רתי ישראל, ורוב סנין כל העם לא ינהו אחרי המטיפים לרעפארם, ואיש סמנו לא יהשכם לרבנים, רק למטיפים המטיפים נניו תורת ישראל, ותגנו זכרים עור את המאסר אשר הרפים, והוא יכרז ביום סאת רב הכולל בשנת תרס"ב, בצידו את ההגיה הגדולה, אסר, זה ארבע עשרה שנה יושב רב כולל ליהודי נייארק וסמו נודע לכל היהודים כאדם גדול, ואנחנו לא שמענו אה שמשו עד היום הזה אשר בו תוכל לקבחתו? ובמי האשם, כי יאסרו עלינו כי רק עם סכל הני הקסן הזה? למה תתראו רבנים יקרים? מדוע נחבאתם בבית המבשלות כל היום ולא תצאו התתח לראות את העולם הנדוד אשר ברא אליהם בעד כל היצור, קראו נא את בתי העתים ותראו, כי כהני התתרים

מכל הכתוב השנות מלאים כל הימים
 בבתי המשפט, בבתי נבחר המדינה
 הצל כל אספה, ידברו, יסימו, ימחאו,
 ישכרו שדכי דין, וחבל למען חוק את
 הרה, האתם רבנים תרדים | ענו נגד ה'
 תעו | סחי ואפוא חוקתם דהנו הקדושה
 האמנם אם יתנו איש איזה פלפול או
 חידוש בהספחה או בספר מיוחד, הכואת
 תחשבו לחזק תורה? תות אשר הוא
 ידע המחרשים כי יותר מסמנה אלף
 ספרי פלפול וחידוש ש"ם נמצאים
 בספרת ישראל, וכוא הפשו בהם, כי או
 מצאו כי רבים כבר קרמום. לא ידעו
 כי איש בלעדי הביבליאנראף לא ידע

אף שם הספרים ההם. איש לא יקנם,
 ואיש לא יקרא בהם, ובפלפוליהם יכניסו
 רק הבן לעפריים, אבל לא חזק הרה
 בשום אופן, וכוא ידעו כל אלה, כי עתה
 ידעו, כי אמנם טובה רבה הביאו, לוא
 התקנאו במסיפי הרפארם, ולוא התאמצו
 למשוף אחריהם לב הרור הצעיר לבל
 יטבע בדם הרפארטים, ואג רק אנ.
 למותר היתה התנתצלות, וכל העם הודו
 לבם בעד קנאה כזאה.

המדבר מלב מלא כבוד ואהבה
 לתורת ישראל ודתו, ומחבה לשמוע מה
 יענו הרבנים, אם יש מענה בפייהם.

אפרים דיינאד

שאלת החנוך

אחת השאלות הנבדרות הספרות באירה של היהדות, והשוכה על כן
 בחשיבותה היא, בכי ספק, שאלת החנוך. איך נחנך את בנינו שיהיו בני
 נאמנים לאלקיהם, האחרים מוסיפים (וכל המוסף נדע) לכהפ"ח לעמם. האמנם
 התנכרה שאלה זו בחשיבותה אצל סופרי ישראל ומסנו בה הרבה ובארוה ברב
 ענין זה בכה חה בכה, וגם באו אנשי מעשה ודניאו להעלות שיטת משימות
 שנות, האנחנו נעמד על הספחה" תתבונן התעילו העצות, התקנו התקנות.
 התבריא נף היהדות כהמלאו רסיות ביד רפאי אליל, או הוא הולך ומתנתנה
 והעצות הרבות רק הכו את לבו בשממן וביאו ערוביאי כמות, דוד הולך עומד
 משתאה: למי אמסר את דגלי הרם, דגל התורה שהעברתי בחוף נפש ררך
 מלאה תתחית, תחת צלול הרבות ובין להבות איש? יוכל היות שחברי
 הסופרים יביטו בו בבישות, ושאווי הקראים ישתוממו על תורת שבדברי, אבל
 לא אוכל ללכא הרח טהביע בלה ונתרצה, שכל השאלות בנדון זה חסיו, וכן
 התקנים לא נכעו מעסק חיי היהדות ומצרכיה האמתיים, ומפור ישראל האוהבים
 לחקות באים סן התוך במענות למה נגרע, ומעניקים לנו כמובן שיטת ורה

חקונים שלא לנו ושבהברה לא ייטיבו כ"א ידעו בכל דבר מיוחד וכלחי מבני.
 ואעידה לי ערים נאמנים שכנים רברי צד מחיב ועד שולך.
 שאלת החנוך נכבדה לנו, וכנראה בפתרונה הנכון תלוי קיום היהדות,
 ועמנו היא חיי חיים ארוכים וא"ב מסר בהברה את מסורתנו הקדושה בלי
 עכוב סרור כרוד ובכן פתר את שאלת החנוך מבלי שאל ומבלי התמפלך, וכבר
 היה לשמאי והלל להקים בתי מדרש גדולים להתמפלך ע"ד ביצה שגורדה בירם
 ולא פלפלו אף פעם ע"ד שאלה נכבדה בחנוך רבנים, וככ"ז נפתרה שאלה זו
 כמו מעצמח וכוונתן שכולי בן איך נתקים עם דל, ותשאר נצב בסלע איתן
 בתהפוכות הזמנים ובהשתנות העתים בין כתת טרנגרים סערים להפיצו. זה
 מצד המחיב ומצד השאלל מה יועיל אף תקון שבתקונים כהנו נגד פריקת
 עק? ראים אנחנו בנים שנחנכו חנוך שלם, שנלדו ושגתנדלו בתוך אור יהודי
 חם ואלם וידעת היהדות השמעה עליהם כמות נרשה — בנים אלה פרקים
 מעליהם על תורה ומצות ופנים ערף לעמם נאלקיהם ומה יועילו בזה חכמים
 בתקנם בחנוך? מה יוכלו המזקנים לחת נחציכיהם מה שלא נתנו היהודים
 התמימים לבניהם באותם עשרות השנים שלא זו סאהלי תורה ומצות. משל
 לאותו שמסיק התנוד ביום חרף והולף ופתת את דלתו לרוחה וקרע חלונותיו, מה
 יועיל כל היסק שבשעלם לחשך אינו פנה חמה בבית? והנה כי בן האב ההולך
 לחנך את בניו ליהודים כשרים עליו כבקש, למצא טראש איזה אמצעי לנוד
 בעד כרמו לכלי יבאו בו פריצים רעקרו נמטע — טרם שהוא הולך לסעת. והנה
 הא לבם אחי די הוכחה שאא הערו רפאי אכיל, אלה הסופרים הרפקים על
 דלתות זרים, אה סקוד המחלה האיר ידעו להענות ארוכה? ובאמת הרוד
 שתוחה והפתוך מדד לאלה היצאים בעקבות הצאן, דרכי האבות, אדם בריא
 אינו הולך אצל רפא לשאל ע"ד מונג, הוש טעמו סגור לו ועורו למצא מונג
 הנאות לו והמבריאו. בן היתה הרוד סלולה לפני קרמוניג, הם ידעו שמסורת
 הסמנת היא לתקיד את היהדות על היהודי, להלדיב כנפשו את אהע שביב
 החיים הראה ביהדות את יסוד קיומו. (במסקום חיוננו) הם שאפו להעמיד את
 היהודי על התחרותו העצמית והוא המצוי הרוחני שבנפש האדם וגם השיעו
 את מסרתם באומי נעלה ע"י החנכרות ההלכה נפח של היהדות והפרדת החנדה
 נשמתה של היהדות: ירצונך לרעת מי שאמר והיה העולם כלך אצל אנרי"ה. אה
 כל הפרטים השיעו ע"י הכלל, הבעירו בקרב נפשו של היהודי את מאד המאודות
 את דגש האמונה באלקים היתר שהכל תלך בך, זכתית היהדות יקרה על דגש

הישראלי מצא דרך להתחילה לבניו. גם הנחיתה, כאשר שרבר התנחלות זו אינו יוצא ברבו ע"י אמצעים מלאכותיים, הכרתיים כ"א הוא נמסר ע"י רגש תאבנה שבכל התורים הנתון ומשפיע כל דבר היקר להם בחיים לבנם הלק החיים הנפרד מהם ומבע החקוי שבבן שאב כסמון כ"ד אהוב ובבן חי כלל תדו, זה עתה של כל המפלגים שעשה דבריהם מיותרים ומעשיהם מפיסידים. הם לקחו דבר פרטי וכזרע הוציאוהו אל בית מדרשו של הכלל, וכן לא יעשה.

החנך הוא השלום מסירת נפשו של האב אל הבן. אם נחלק זה האחרון מהאב בנופו לא נחלק בשלמות מרחו, הוא חקוי בהכב אמו וברעת אביו עד עין ועדין, ואין לכלל דבר עם נפש הבן כדבר מיוחד כ"א על הכלל להשפיע על האב ולתת לו די טרץ להסביע את עצמיותו (האינדיווידועליות שלו) בהטרו הרך של הבן, רעת זו נכונה וסרעית וכל פלפול עקום לא יזזה ממקומו. וא"כ נאקה שאלת החנך והוא נסיעת היהדות כלב היקר סהפרט אל הכלל: איך מחקים רגש היהדות בעם בכלל, וכן הבנים אל האבות: איך נוחנים די חיים ומרין באבות לתוריש את פרסיותם בשלמותה אל הבנים באשר שסכנות בענין כזה מעידת על בעליה שנמשם כבר התלה להתפרד (ודך אימפעצון) בעוד בחיים חיתה ולכן אינם ראנים שעצמותם תחקים (רשעים אפילו בחייהם קרויין סחים). שאלות אלה כבר נוגעות בנקודה היותר עליונה והאחראית (שספני זה יראו רבים לנעז בה) והיא — באיזו זכות מחקיסת היהדות בכלל, ואם לא כבר תמה זכות אבות חלילה, אבל העלמת עין כזה היא מסכנה למאד באשר החיים סערים ומעייים ומסבע אינו אהב חצאי דברים ומשרות. הכבר והסיף ירדו כרוכין מן השמים וקול קורא מסתרי פליאות הבראה אם יש לך זכות קיום הרי כבר ואם לאו הרי סיף.

(המשך יבא)

ב. ז. סוניעים

פרעה ומצרים (סוף)

ובמדרש שר"ם (סי קי"ט) מפלו עלי שקר זרים אני בכל לב אצור פקודיך. סהו מפלו אטרו הבה נתחכמה לו, הכונה דהמדרש סבאר מלת זרים עק המצרים וכמאמר התפלה חרים מבעת וכמ"ש בפי יתרו כי ברבר אשר ודו עליהם

והכתוב יאמר רהורים הללו מפלו עלינו שקר שאטרו הכה נתחכמה לו מן ירכה והיה כי חקראנה סלחמה ונוסף גם הוא עק שונאינו ונכחם בנו, תה היה שקר כי אני בכל לב אצור פקודיך יאמר כי גם סרם שהוזחירו חתנא הוי מתפלל בשלומה של מלכות וטרם שחשניענו הקב"ה שלא נרחק את הקץ ולא נסרד במלכינו הנה, אני מצד עצמי ומבעי הנה בכל לב אצור פקודיך ואקיים בנפשי אני פי סלך שמור וכבוד סלך ושרים יקר בעיני ותלילה לנו לא להיות עברים נאמנים למלכינו ורק הורים מפלו עלינו שקר כזה שאטרו ריתכן כאשר יקרה סלחמה נהיו אנתנו נוסף על השנאים ונכחם בהם וע"ז בא המדרש ומקשה סהו מפלו לשון רבים והלא לפי פשוטו פרעה יהירי היה הסרבר זה אל עטו ומתרח דהבחנה על המצרים הרבים שאטרו לפרעה הבה (לשון יחיד) כי אטרו תן לנו רשות ונתחכמה לו מן ירכה ואם כן המצרים היו המרברים ומטה מפלו עלינו שקר שנתנו אותנו לרעים וממאים וכמאמר המניד ורעו אותנו המצרים כמ"ש הבה נתחכמה.

ואמר ויענונו כמ"ש ושיטו עליו שרי ססים וגל הכונה כדברינו דהמצרים הרעו לנו וענו אותנו ולא פרעה וכמ"ש ושיטו עליו שרי ססים היינו דהמצרים שמו עליהם שרי ססים ולא פרעה כי פרעה היה רק המעורר נרע ואמר שרי ססים למען ענותם בסבלותם בי שמו שרי ססים לנבוא מהם סס והמס היה נרול סאר שלא היה בכחם לשלם והיה התקן דכל מי שירצה לעבוד בנופו הוא פטור מן המס א"כ המס היה למען ענותו בסבלותם שילכו בעצמם לעבוד בסבלותם. ואמר למען ענותו כי לא היה להם תועלת מהעבודה רק עיני לכד שענו אותנו ומשרש הכתוב כי להטון המצרים לא היה תועלת מסבלותם כי רבן ערי מסכנות לפרעה ולא להם להמצרים. גם לפרעה לא היה תועלת כי היה ערי מסכנות שהסבו לו דכות ועניות כמ"ש ח"ל דכל העוסק בבנין מתמסכן ואם תאמר איך יתכן כזאת אשר גם סלך יתמסכן מבנין כזה סיים הכתוב את פיתום ואת רעמסס שאטרו ח"ל ראשון ראשון פי תחום בולעו וראשון ראשון מתרסס א"כ באופן זה אשר תמיד יתרסס וירדו תהמות יתכן אשר גם סלך ומדינה יתמסכן ומבואר יפה דברי המניד שאמר ויענונו כמ"ש ושיטו כו והביאו כל הפסוק כי אסנמ כל הפסוק סדבר שלא היה העבודה לשום תועלת רק כי הפצו לענות אותנו בעינים קשים והמצרים היו המעניים אותנו ולא פרעה.

וכנמ ברכות דבר נא באצוי העם וישאלו, איז נא אלא לשון בקשה אמר

הקב"ה למשה בבקשה טמך לך אמר לישראל בבקשה סכס שאלו סמצרים כלי
 כסף וכלי זהב ושסלות שלא יאמר אותו צדיק תכרום וענו אותם קיים בהם
 ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם וידוע החמישה מהו שרא יאמר אותו
 צדיק הלא ה' מתייב לקיים סאמרו גם אם יחרש הצדיק. אמנם הנה הכתוב
 אמר במ' לך ידוע תידע כי נר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו איתם ו'
 סאות שנה גם את הגוי אשר יעבדו ון אנבי וגו' וקשה דמעיקרא נקט עבדות
 ועניו ואח"כ נקט עבדות לחוד ועוד קשה סלת גם כמו שהקשו חו"ל וכבר
 נדפס בשמי ביאר נכון ע"ז במ' קהלת יצחק האולם כעת להבדילו יבואר יפה
 דסאמר ועבדום קאי על העבדה שיעשו לתועלת כמו כל עבדות עבר רחוק
 לתועלת לארצו ולכן חסוף הכתוב וענו אותם כי יהיו זמן עת האנשים שיעשו
 בהם עבדות קשות גם לא שיקבלו תוענה ססלאכהם רק בכדי לענותם בענינים
 קשים וסרים. ולכן אמר הקב"ה כי אלה האנשים אשר יענו אותם בעינים ללא
 שום תועלת רק לתראיכם בודאי אמרוד להם כסדהם וברע סעליהם. אכן וגם
 את הגוי אשר יעבדו היינו שעבדום לתועלתם ולא סצר האכזריות לכר נ"כ ון
 אנכי ואח"כ יצאו ברכוש גדול והנה ישראל ברנע יצאתם סמצרים כבר הניעו
 לסדרנה נשגבה ורמה ביראת ה' רשמו את הפסח כספיות נפש וקדשו את
 השם כשחיסת אלהיהם של הסצרים לעיניהם ולהאז סראנו בעצמם בעושר הנוף
 כי היה עיניהם נשאות רק אל ה' לחיות בנתעם כמ"ש בביאורי להגדה בסיסקא
 רכתא לחסא ולכן ר' נקה ססאמרו ואח"כ יצאו ברכוש גדול דאין סאכילין לארס
 דבר האסור לו בעל כרחו ורק דחקב"ה אמר בבקשה סכס שאלו סמצרים כלי
 כסף וזהב ושסלות שלא יאמר אותו צדיק ועבדום. כתועלתם וענו אותם גם שלא
 לתועלתם שניהם קיים בהם וסאמר ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם כי
 יביט רק על סה שיהיה לתועלת לישראל וכו' הפצם ורצונם הלא סהראוי
 שיקחו הכסף וזכות ושסלות גם אם אין להם שום תוענה והפץ בעושר הנוף
 רק בכדי שלא יאמר ביד הסצרים ולענותם בעיני זה סיה כנגד מדה.
 אמר הסניר עוד, ויתנו עלינו עבדה קשה כמ"ש ועבדו סמצרים וגו' הביא
 ראה דסאמר ויתנו קאי וקא על הסצרים הרבים שהם הרעו לנו ולא פרעה
 כמ"ש ועבדו סמצרים את בני ישראל בפרד הר דיק הסצרים עבדו בהם. זאת
 תורת השליח סרברינו כי הסצרים הרעו לנו יותר מפרעה לא"ה היה סלך אשר
 כסעסע יעצד ארץ היה סתייב להראות צדקו כנגדו לעיני השמש כי הוא טוב
 לכל וסחם על עבריו ולכן היה הוא הסליך לישראל וסצילים סיד סצרים החסון

השובב אשר דרשנו כלי חסלה ותרענו קדוק. ולכן נאמר. במ' שסות ויהי בימים
 הרבים ההם וימת סלך סצרים ויאנהו בני ישראל מן העבדה כי כל זמן שהסלך
 היה חי בראי אולם היה הוא העוצר בעד החסון אבל כאשר מת או נצטרע והיה
 סרוד בעצמו אז עשו החסון בישראל כל אשר תפצו באין סעצור לזאת או אנהו
 בני ישראל מן העבדה ביותר ויותר תחת יד הסצרים חורים האחרים.
 והו מ"ש במ' יתנו וסאמר יתרו ברוד ה' אשר הציל אתכם סיד סצרים
 וסיד פרעה אשר הציל את העם סתחת בני סצרים וקשה רמעיקרא אמר סיד
 סצרים וגם סיד פרעה ובסוף אמר סצרים לכבד וגם בכל החלטה צדיק בראי
 אסנם יתכן ריתוח שחוק היה באותה עת להתרץ לישראל (וברת כמ"ש חו"ל)
 דמא היה סכיר היטיב את פרעה ואת שירו וסנאנו. העצוסה ותרבה כסוסה
 הישראלית והא אשר יסליץ טוב עליהם לפני הקהל וזו רק לאשר הוא סכסה
 שנאנו כססאן לכל יכחו גדול רשעו ואכזריותו לכן אמר. ברוד ה' אשר הציל
 אתכם סיד סצרים אשר הסח חיו צודדים לכם כנגדו לעיני השמש. גם ברוד
 ה' אשר הציל אתכם סיד פרעה אשר הציל את העם סתחת יד סצרים כנוסר
 שהוא סמיד תפודה וסציל אתכם סיד סצרים והוא היה החרש סוכתכם ברוד
 ה' אשר נספרתם סיד סציל הוהב כוח בני באמת שנאנו גדולה לישראל ורק
 סעסף אותה כסעיק צדיק לססות עיני תבריות.
 והו מ"ש במ' בשלת וירדו סצרים אתריהם וישעו אותם חנינים על הים
 כל סוס רכב פרעה ותר פרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה סצרים
 נוסע אתריהם וראו סאר רצעקו וגו' ופי' סחר"א אסכנדי כי פרעה עם השש
 סאות רכב בתוד ואשר אתם חיו דאיים. לתתרות עם ישראל כסחסה כי סה
 הסה לעססת סחנה ישראל ולכן עסר פרעה וסחנהו ולא נגשו להכהם אסנם
 יספר הכתוב וירדו סצרים היינו כל אנשי סצרים רדשו אתריהם וישעו אותם
 חייטו הסצרים חשינו מפרעה וסחנהו חנינים על הים כל סוס רכב פרעה ושרשו
 וחילו ע"פ החירות לפני בע"צ ווא כאשר קרב להם כל סחנה סצרים אז ופרעה
 הקריב את חילו או שהקריב אותם היינו לסחנה וסצרים שהם יהיו הראשונים
 וישאו בני ישראל את עיניהם. והנה סצרים נוסע אתריהם כי סצר סחנה פרעה
 לא נתייראו כ"כ כאשר חיו סחנה קסנה אבל כאשר יבאו גם סחנה סצרים
 לכן ויראו סאר רצעקו וגו' כי נחרדו ובעצמו ספני. גודל הסחנה של כל סצרים
 ולרברינו נוסף עוד טעם לשבח על וראתם ות כי סאות פרעה וחילו לא נתייראו
 כלל לאשר דמו כי פרעה הסליך טוב לישראל לא יתן לחילו לעשות להם דע

ואולם כאשר ראו כי חסון המצרים האנשים הצמאים לדם אדם ושפכו דמם כמים בלי חסלה אלה הצוררים נוסע אחריהם ויראו מאד רצונם לה'.

והנה ידוע כי ההבדל בין ארוב לשונא, דשנא הוא כי ששנאנו נלוי לעין כל הארוב הוא כי שסכסח שנאנו מתראה באהב ובסתור ימים ארבו והוא ארוב לו ומבקש רעו ולרעתי נאמר בפי משפטים כי הפגע שור ארובך או חסרו העת השב השכנו לו. כי תראה חסור שנאך רובץ תחת ששאו וחללה מעוזב לו עוזב העוזב עמו והשיני מן ארוב לשנא כזה צריך ביאור. ואסנם הרבר מבואר יפה כי הארוב אשר שנאנו כבוסה סמון ותברי אם יפגענו כרתוב ישים לו יד וידוש לשלוכו כי בפניו הוא איש שכוטו חק מאחוריו ושלא בפניו יכרה כו בוד להצילו שחת ולכן אם יפגע חסור ארבו רובץ תחת ששאו ובעליו עומד אצל חלא בודאו ישיענו כי איך ילך סכנו אחרי שהוא אוהבו בנגוי ואיך יתרוק מסנו. ואולם אם יפגע חסור תועה ובעליו אין אתו יאמר הלא עתה הוא העת להגנם מארבי ולמדוד לו כמדתו הוא בסתר מבקש רעתי וכנמולו אשלם יו אחרי שהוא אינו פה לאת בסתר אעשה לו רעה להחעלם מחסרו לאת צוחה התורה כי הפגע שור ארבו רוקא או חסרו תועה השב השכנו לו אף כי בעליו אין עמו. ואולם אם יראה חסור שנאו רובץ תחת ששאו ובעליו עומד אצל חלא יחשוב הוא איש שנאי מבקש רעתי בנגוי ולכן אם לא היה הוא עומד אצל חסרו בודאי הייתי חם על תבוסה ועל צערה. אבל לעת כזאת אשר שנאי עומד פה לא אנוכ לתרשע כי חם לבי בקרבי ודמי ירעה על האיש הזה אשר הוא שנאי בנגוי לכן באה תאזנה כי תראה חסור שנאך רוקא רובץ תחת ששאו וחללה מעוזב לו. הנני פוחדוד עוזב העוזב עמו. תושים לו ידך ועסו דייקא אף שהוא שנאך בנגוי העוזב והרשע. וכן רואים אנהו הבדל זה כי הסנאך אשר לאברהם בפי ורא וירש זרעך את שער אויביו ונא כן לכן אשר כרבקה וירש זרעך את שער שנאיו כי זהו ההבדל בין עשו לישמעאל. וישמעאל מראה עצמו כאוהב והוא ארוב וכס"ש ח"ל ע"פ קראתי לכאהבי המה רמזי כי בני ישמעאל ותראו כאוהבים כשהיו השנאים מליכים אותם חיו מתיאיים להם טני מלחים ונודות נפוחים מלאים רח וסברו שהוא טים ואכנו המלחים ואח"כ סחו בצמא. וכן אמרו בילקוט סיכה וכל אויבך יברתו אל בני ישמעאל שחם אויביו. ולא כן עשו לעקב הוא שנא בנגוי וכן אמרו כזדר כ"ר מ' פ"א יראו שנאי ויבשו זה שער האלוני ולכן כאשר נתברך אברהם נאמר וירש זרעך את שער אויביו וירעך הוא יצחק כס"ש כי ביצחק יקרא לך זרע הוא וירש

אח ישמעאל שהוא ארוב ואצל רבקה נאמר וירש זרעך זהו קאי על יעקב שנקרא זרע כס"ש ביצחק ולא כל יצחק את שער שנאיו זה עשו שנקרא שנא האסר כי היה ידוע להם כי תוליה בנים שיהי האחד שנא בנגוי כרעהו ומבואר המרש יצילני מארבי עו זה פרעה שנאמר אשר ארוב ארדוף כי פרעה שחיה סלך היה מכסה שנאנו במעטת הפאליטיק הודיפליסאטיע וכזאת נקרא ארוב. ומשנאי כי אסצו סמנו אלו המצרים דשנאתם היה בנגוי והמה אסצו סמנו כי מתיניהם היה רב מישראל ולכן נתיראו מאד והקב"ה הצילם ואמר יקרמני ביום אירי זהו כס"ש ופרעה הקריב ובמרש הקריב אה לבם של ישראל לאביתם שששמים והוא ע"ד מאטרם נרולה הסרת מבעה יותר כו והו יקרמני ביום אידי כי המה קרבתי והקדימתי ללכת קדימה תע"ו והיה ה' למשען כי התיאני למחב.

נאום הק' אברהם אהרן ידעלאוויץ החי"ק בעיני נר"ד.

חילוף דברים

כמאמר הדאשון מחברת ז' סצאו הקוראים כרברטו הדעה בסקצת על טענת רבים וכן שלמים בהתנבלם על הרבנים היחזים. אשר לא יעשו סאומה בפועל סמס בכל עניני הצבד והיהדות. והנה עתה כנסר הרפסת תוברת זו נראה שיני לטובה כרכר שתי שאלות האחרונות מהשלישה, אשר הזכרנו במאמרנו. כי כדבר שאלת כשר כשר, והתיצבו קאמיסמע מהועד הרבנים והמטייטים ונתוכם כוח המורים האלה לפני הרב ה"נ ר' הלל הכהן הסכתה ר"ד קליין, והעידו אתנו ברבדים חטים, כי צריך ליסר בעידו ועד אשר יקחו בו חלק. כל הרבנים, והוא הרב קליין התעורר לקולם ונא ברבנים עם הרב הג' מ"ו סרגלייח ועוד רבנים תנמר ליסד ועוד הכשרות בניארק מרבנים ובע"כ ידאים. וע"ה שאלת שלום ירושלים. התעורר הרב הג' ר' מ"ו סרגלייח הג"ל וקרא אסיפה מכל הרבנים והמטייטים בבית מחוקי ה"ת ואחרי עריכת עוצת מכל אר"א נמר כי יבחרו ועוד העזרה לפי שעה ספת. וגם כחרו ועוד כירושלים לחלק אה וקורה אשר ימציא לידם לכל המסודות לפי הערה, ובהועד נכנסו הרב המון ר' חיים ברלין, והרב ה"ג קוק סיפא ומפא ישלחו לידם את כל הכסף והקבץ

התעוררות מכל תרנגלים ישר לחתוך דשם.

תב קרא הרב הגיל עד אסיפה סיודרה למשר הסחוקות בין הועד
וכן כלל אסעריקא ובחרו ועודם כזה למען יהיה מעשה הצדקה שלם.

הרב יעקב איסקאלסקי החוביק.

הודעה

על כבוד ועמל גדולי הרוח שליט"א הגנו שרנים וסדריסים ספר
החבר האחד בתוכו שמת אודיסאות ותולדות קצרות של כל רבני וסרצ
בארצנו ושל גדולי רבני חוץ לארצנו אודיא אפריקא ואסעריקא והגני
מדיע לכל תרנגלים בארצות הברית.

(א) כי הכרך הראשון מהספר הזה אשר יכלול תולדות רבני ארצנו כבר
הוא מוכן והדפוס כולל בתורו והכרך השני מרבני חוץ לארצנו הוא תחת
סביב הדפוס (ב) ספני שתרבה רבנים אחרו בשלוח הועמד לתולדתם את
מועד ספרו של הכרך הנדפס למען הגנו מסודרים כדפוס הלך שני ואם הידג
ישיב לנו תשובות על גליון השאלות ששלחו עד כ"ו תחת הבע"ל נקבע
סיום לתולדות דער נכטס של צדיקים בתוך אהליש"ס (ג) אלה תרנגלים
החברים בראות את תבניתו וסידורו של הספר אהליש"ס נבונים אנהגו לשלוח
לחם על דרישות קנפריס נרפטים מהכרך הראשון חנם אין כסף.
(ד) המתעניין להוציא את הספר הזה בתכלית השלימות דבר וקא חצי
כבר התחמט מבלי להשיג את החלקים הנרפטים עדי נטר הרפסת הספר לכל
חלקיו ונגו סקרים כי בחרשי קיץ הבע"ל נבדך על המוצר בע"ה.

בבית ותרנה העורך שמואל נח גאמליב מפינסק

אודיסתנו לשלוח סכתבים וכספים .

SCH. N. GOTLIK Binsk Gov. Minsk.

או על הכתבת הואת

Rabbiner DAWID FRIDMANN Binsk Gov. Minsk.

תשובות לשאלות בהמצפה ח"א

(ג) עיד שחושדן את האופים שבערנו
שין טעם נלחם. לא שעתה עד כה.
גם ליני נוחן אמון לזה. כי דוב שון
הוא כשר. כמו שון מחדל. או מזרעונים
הנחללים נזרע קנבוס. אשר כמה רונת
דרונת ומנול לרונ ונאל רש עליהם
הכשר מליזה רב. ושון טעם לא ידעתי.
אולי הנעש משון נכמות לא ידעתי
אם ישו ואם ישו הוא מיעוט
דמיעוט. ואין לנו למאש. חלל תזרק
הרנה. ישו פת חטיס' אשר מערבין נו
חמזה. ואסור לאוכלו עם נטר.

(ד) עיד גילוח הזקן לא אגין נמש נסתפק
והלל זהו איסור דאורי' עם כמה
לאויין. ואם נסתפק אם לפוסלן לעדות,
כנר קדושו הגאון מלישיג הרעקל
להכשירם.

(ה) האוכלים חלג שחלנו עכרים. אוכלין
הגבינות. וסגוסרים מחלג לא יאכלו
הגבינות.

(ו) המחללי שנתות חף נחיסוד דרנג.
נקי מחלל שנת לדינת הרנה פוסקים.
אחנס כיו להחמיד חלל להקל כמו
לנטל הקידושין שנעשה נפניהם. אין
להקל וכנר דנרנו נזה עם ידיי כרהי
כיו הראש כ"י יודעלשוין.

(ז) נדנר הרנגים המדוקקים עם
האחטיס. חעיב

(ח) עיד חלונ הנהמות נשנת וויט נמקוס
שלין עכויס. דינים חלו מנולדין
נסי' שיה לענין שנת ונסי' חקיס לענין
ידיע. ואין להרנגים מה להוסף נזה דק
להקל כדנרי המיקל נירע.

(ט) אלה הנרינ נחמן נפסת. ניוחאפ.
היראים נייכ לא היו סניגרים השיינ
נפסת. דק הושינו עכויס והעיק היי
משניח שלא יטול הפדיון לענמו. והעיק
יכול להיות אי מניב כמנולר נשריע
מאדעורר בעל הסתיחא.

(י) נדנר נשואי מניקת מילדי זנונים
כנר דנרו מזה הרנה נשרית גדולי
האחרונים ואין לנו מה להוסף עליהם.
(יא) על המתחכם הזה נאמר אל תען
כי.

(יב) נדנר החשיט נשנת. אין דעתי נוחה
חף אם יעשו עירובין כדום כי ישאו
כל משא כעונדין דחול שאסור גם
ניס טוב.

(יג) אם מותר לאכול נטר נאמעריקא.
דנר זה הביאמי לדי נישוך כי
הנזירים יתקרו הטני אחר הנטשער,
ואם ראויה הוה לזה והחויים נזירים יקנו
מכל נטשער רק אם יימכור נזול. והקויים
מיהס דאיתי נזירים נילוי שער ראשם.
אוי לעויים שכך דואות.

(יד) אלה הנאים למכור חוץ אחר זמן
איסורו. זה רבות עשירות שנים
תקניי נהשטי"מ שלי נזיל-גם החתן של
חלו אשר לא החמו עדיין על השטר כח
סנני מוכר חמס כדן זכין לו לאדם שלא

נכניו. אחר שיבאו לראש מקום אשר
 יהא מונח שם. עכל דין זה מנאר
 נכניו אחר אלו. לענין חכירת נכר שהיה
 באוריתא. ומהראוי להרננים לתקן זאת
 בשטת שלהם להעכרים.

פא) עיד שכות השמים אין להם מרה
 לעבד אף אם כל העיפות השמיים
 אין להם מרה קשה להקל דהא קודם
 שנחשטמו ה"י להם מרה איך הרי חסרה
 היתה. וליד למי בנינים אין להם מרה
 דהיינו דוקא מפני שהיה כך בתולדה. והיו
 להקל זה.

פב) עיד תריל באמעריקה. לא ידעתי נמה
 יכה קאלענאם להקל בשבילו בתריל.
 ואדרבא מהראוי להחמיר כהן יותר
 מאירופא. כי הנהמות הם של בעלי בית
 השחיטה לא של הקנז העני.

היים יעקב ווידרשוויץ מופיק

תשובה לקושיא בהמצפה ח"ג

תשובה. הנה נחתי דפתי דכלים
 מיה חנן חרנגול שנלע את הפרך ונפל
 לאור החטור טהור ואם מת טהול, הרי
 דדין הנלע הוא רק כשהיה הדבר נטון
 הדי ולא כשמת החרנגול ויעיין נכ"ט
 חכלים משנה ד' ה' ו' ונעמית דכ"ז
 שנלע את הנורה כו' דננע נהן ככר
 של תרומה טהור זהו דלענין נגיעה בעיני
 שינת אומה הדבר ע"ס נעמס אהל דין
 נלנז ליתא נדבר המכוסה ועיין נרמזים

ד' יהודה אומר אף זה דר נתוך אל
 חנירו צריך להעלות לו שער ופירשי וחי
 לא מייאז כרינית אלא נעל העלי' טובה
 את הנית ואת העלייה תקרה את העליונה
 ויוצג ננית עד שיחן לו את יציאותיו
 עכ"ל התענה ופירשי ויוצג ננית התחנן
 דהיל זה לא נהנה זה לא חסר ותומי
 הקשה ע"ז דהא נהנה הוא שאיז עלות
 וכו' והקשה מהרש"א לפירשי לחאי
 דעסיק דלסר ר' יהודה נרישא משום
 שזרוריתא הא נספח נמי איכא שזרוריתא
 וחירן דליכא למימד דלא אסור אלא
 כגמס נהנה דהיל זה נהנה וזה חסר
 וקשה לי הלא משנה חכורשת [נ"ט דף
 סד] המורה את חנירו לא ידור נחנירו
 חנם אפילו חזר דלא קיימת לאגרא ונברא
 דלא עביד למיגר וכו'. משמע תעמרת אפי'
 נלא הנהא נ"כ אסור משום דמחזיא
 כרנית ולפי פירשי קשה נ"כ על ר'
 יהודה. והרן הקשה על רנ אלפס שפסק
 נביק נפרק כינו הרנל דחזר דקיימת
 לאגרא ונברא דלא עביד למיגר דחייב
 לשלם הלא לפי דברי ר' יהודה חסר הוא
 לנעל התחנן שמסחר לו כותליז נעשן
 כשדך שם וכל זה חסר אפי"פ שזה אינו
 נהנה חייב לפי הר"ף לכיכך מביא ראי'
 לתוספתא [נביק דף כ' ד"ה הא] אפילו
 נחזר דקיימת לאגרא ונברא דלא עביד
 למיגר דפטור כיון שלא נהנה ואין זה
 אלא נרמח נעלמת עכ"ל התומי הנס
 שהבית תמה על התומי [מנ"ק דף פ"ה]
 שנת דהקיה באינדורנא ונעליה שחיי

כ"ז משיח ה"י כי שכתב אין הנלוטין
 מנילין אלא ננטון נכש החיה אכל הנלוטין
 נטון הכלים והאננים אינו מנילין כינד
 כוז כו' ואיך כשאטת הפרה שמתה
 מי חטאת שפיר פריך הנני' דטומאה קלה
 מיהא נטמאו ופירשי משום נגיעה דהא
 אין לך נגיעה ע"ס נעמס יותר מזה דהא
 נגעו נעמנן נכנים בשעה דלא הו הפרה
 דהי' זהו שיטת רש"י דהוא מטעם נגיעה
 ואולם לשיטת התומי' שם נפסחים שכתבו
 דכאנפסלו לא כרחה טומאת משקין נראה
 דס"ל דנשעה שהיו החיים מי חטאת לטמא
 אדם וכלום היה להם אז גם דין טומאה
 קלה ד"ש נכלל מחמתים מנה ואחר כך
 כשברחה מהמים דין מי חטאת חייב לא
 פריחה הטומאה קלה מהם ונדברי הר"ש
 נכ"ט דפרי כתב דהנך חיים קנלו טומאה
 קלה כאלו נגעו נשדן שהרי נגעו נעמנן
 כשהיו רגלים לטמא טומאה חמורה כו'
 וכי פריחה טומאה חמורה אשחיר נהו
 טומאה קלה. מנאר דסובר דהוי נגיעה
 דמעיקרא קודם שמתה הפרה כלל אוחס
 החיים ונחידושי הארכתי וכאשר יבאו
 דברי מר אבונ להניף ידי נעזיזה ולנאר
 הענין נאום הק'

אברהם אהרן ויעלאחזר

ב"מ דף ק"ז

הבית והעלייה של שנים שנכלו אחר
 נעל העלייה לנעיה לננית והוא אינו
 רוצה לננות הרי נעל העלי' טובה את
 הבית ודר נמוכו עד שיחן לו את יציאותיו

לשלם מה שלא יכול לשכור את עמנו
 למלאכה ולפי החום אינו אלא נרמח
 נבוקין ויתוך שם הבית דנריך לחלק בין
 אהדקיה נהרונות דהיל מתיק בידים
 כשהכניסו לחזר וסגרו נמוכו דמתחיל
 ההיק מ"ד ב"דים ממש וינן גירש חנירו
 מנינו טעל נכניו הדלת דלא ההחיל
 ההיק מיד אלא אידיכ כשלא יוכל להכניס
 נמוכו עכ"ל והתוספות ירט הקשה על
 התומי תעמרת ננימו ע"י השוכר ה'ה
 הפועלים והטעם זה את זה אין להם אלא
 תרעומת וקשה לרי' דהא קי"ל כרי"ג
 דדאך דינא דנרמיה (נהנול קמח דף ק)
 איך אחאי לא יתן להם כפועל נטל כיון
 שעל ידו נתנטלו אותו היום וי"ל דמיירי
 כשחזרו בו עד ימלאו להשכר ומי"ט י"ט
 עליו תעמרות שעתה לא ימלאו אלא
 ע"י טורח וכו' וכן פסק הרא"ש שם
 ולפי החומי' אפילו נרשו מנינו ונעל
 פטר ועמקן שחילק בין פועל לחזר
 שהפועל נדחי ימלא מי שישכירו משאי"כ
 חזר דלמח לא אשכח מחון דמוצר דהרנב
 עכונים י"ט להשכיר חזר משאי"כ כועל מ'
 שרץ מועל שוכר לכל פועל שימנא
 עכ"ל ולפעניד נדחה דלא קשה מידי
 קושית הבית והתוספות ירט דודאי נבי
 אדם נאדם התורה רנמה לחייבו נאדרנעה
 דברים חק נער שנת וריכוי ואפילו
 שנת שלא נמקום חק אהל נבוקי שד
 או חזר שלא חייבו התורה אלא נבוק
 נלנז משיה נטעל ביתו דליכא דין נוק
 אלא נמה שזננת הסכות ממלאכתו ואין

הדין שייך להם שכולם סוגרים הטעם
 דניתח לעלייה משתענד ואין זה הלואה.
 אליהו ואב קאצין.
 החופיק פייטסבורג

הריף מרי יהודה דוקא נדין זה כטור
 זה לא נהנה וזה חסר אבל נעלמה מודה
 להריף שחייב וגם הנמרה מהמלוה את
 חזירו לא ידור עמו נחנם וכו' שאין

עק אלה אני בוכיה.

ס א ת

רעה. הלל יעקב הוורוויץ
 ש"ב ניראק.

ושקועות הן עיני ורכות
 ורמוכות מרבי הבכי ;
 כדמעות הנחלות ומפכות,
 בין הריצי הקמטים בלחי,
 דמעות הנחלות ונובעות,
 מעמק לבבי הפצות ;
 הן טיפות של דם ושל מרה,
 הנגרות כמימי מבתע.

עת אבי'ם בכדור הארץ,
 ואספור כל גוי ומדינה ;
 אתבונן לארצות נבוליה,
 ולעמי אין שם כל פינה.

עת אראה בגאיה יתנוסם,
 דגל כל עם על נחלתו ;
 ודגל ישראל בגולה,
 נכנע, ונשבר נאותו.

ה ל ל ח

בשוכי אל אניתי
 (אל רב וחבל)

לשני ברך אכרעה.
 אשאכ ססך בקשתי.
 תחזתי אם נא חשבעה -
 ידעתי כי השא עתתי.
 אכנס נגד עתי.
 חמאתי כחורי שלם ;
 עם וזים ביה כי כחתי -
 ועד ארניע פה אשלם.

ראיתי כי נצו ישתקו,
 במנחה וקטם יורכו.
 הסר לדלים כי יטבו,
 לזחש סעו כי יחטו.

והראים מרי יהודה שהקשה על חיק חף
 זה דר נחזר חזירו צריך להעלות לו שכר
 משום שמשחיר הכותלים שעשו והלא יש
 לו הנאה ותועלת משום ושאיה יוכת
 שער או ניתח מיתבא יתני אלא ודאי ננית
 חדש אינו מספיק זה הטעם והסברא
 לכטור ומחייב הוא לשלם החסרון וזה
 תזיק בידים ומחסרו נמה שדר שם וליכ
 חף לפי דעת התוס' תקשה להוא הא
 משנה דאמאי אינו חייב לשלם נמה שחסרו
 אפי' לרי יהודה. רק שיתן לו את יגלוותיו
 והלא מוכרח הוא לשלם החסרון ואז
 מנלגין עליו את הכל לפי דעת הרמב"ם
 והתוס' כתובות הכל ונראה לי לאמר
 דבר חדש דרי' לא אמר רק נדין זה דיושב
 ננית ואינו חייב לשלם משום דניתה לעלייה
 משתענד משום הכי כטור הוא לשלם
 אבל נעלמה לא אמר כן ואע"פ דלית לו
 לרי האי סברא ניתח לעלייה משתענד
 נזה נהנה וזה אינו חסר אבל נזה לא
 נהנה וזה אפילו חסר לית לי האי טעמא
 משום הכי כטור וטוב ור"י שהקשה הגמ'
 (ביק דף כ"י ע"ג) מרי יהודה חף זה
 הדר נחזר חזירו שלא מדעתו צריך
 להעלות לו שכר שיש זה נהנה וזה לא
 חסר חייב [ותוס' נדיה ח"ש] ואפי' רבנן
 לא פליגי אלא משום דניתח לעלייה
 משתענד עכ"ל אלא משמע משם דכ"ע
 סבירא להו זה הטעם ניתח לעלייה
 משתענד אלא דרבנן סבירא להו אפילו
 נזה נהנה וזה חסר ולפי רי"ה דוקא
 נזה לא נהנה ועתה אין קושי על

דין שנת נאדם דחזיק שור או שאר מעון
 ואפילו נכתש דהדר יש כוטרים משום
 דהיל שנת נחית ש"ז ואפילו למאן דחייבו
 אינו אלא משום דדנו אותו לדין חזק
 אבל ננועל ניתו נודאי לית נ"י משום נזק
 לכ"ע כטור אבל האי דהדקיה נאנדרוניה
 אדם נאדם וחי' משום שנת אלא שקשה
 לו על הדין מה שניתח ראי' מרי יהודה
 כפי התוס' ולא כריף אינו נראה אלא
 החסרון שמשחיר הכותלים נעשן הוא
 מוכרח לחי' לשלם והרמב"ם נפרק נ'
 הלכות נזלה פסק שאם חסר הנית נכל
 שהוא כנפן שהי' חדש והשחיר וחסרו חף
 ע"פ שהוא חזר שאינו עשייה לישכר
 שכיון שהוא מחסר קנה מנלגין עליו את
 הכל וכן פסק התוס' [נכתובות דף לו
 נדיה לא נריכה] ודל התוס' ואפי' איזה
 נהנה וזה לא חסר כטור מש' כיון
 דשין כל שיהו. או מחייב נכל כדאמרינן
 (ביק דף כ) משום דהל' את נרעת לי
 היקפא יתירתא מייחייב נכל הנאה או
 משום שחזריתא דאשיתא מייחייב לכ"ע
 נכל איכ ניכ לפי התוס' מחייב הוא
 לשלם ניכ לרי יהודה ואם לא רינית הוא.
 ואין לומר שפטור על אשחזריתא דניתח
 משום [ביק דף כא] חיר סחורה חיר
 הווא אמר רב הדר נחזק חזירו שלא
 מדעתו אין צריך להעלות לו שכר משום
 שנאי ושאיה יוכת שער או לדברי ר"ב
 יוסף ניתח מיתבא יתני. דאין זה אלא
 ננית יאן שייך הטעמים האילו אבל נית
 חדש אין כוטרים נשגיל אילו הטעמים

שקץ בשנה אדונו הכפיל את כבוד
 המסקל בשעון והאצבע עברה ושנתה
 את סבובה בשעה אחת תחת שתי
 שעות והאדון לא הרגיש בדבר. ה'
 כתבמה יסר ארץ. בלי ספק הנחיג את
 בראותו כפי התכנית (פלאן) שתתקין
 מראש, אלה הם חקות המבע.

אבל תאלקים, ככה כל הכיבוד
 לא התחשב בהזכרת עם מושג
 שלילי, זה חוסר, ומה שברא בששה
 ימים יכל היה לברא ברנע אחד וכמאמר
 אחד ומה ברא בששה ימים, וביותר
 קשה השאלה כמה הודיע זאה לנו
 (ויריעה היא תוצאת כח חיים ככל
 פעולה חיות, וכי אדון המבע מציא כח
 לכבלה, אתמחה) האם נאמר כחוש
 דבר בבריאה? - כי מי יוכל לבא אהר
 סוכו של עולם. מה שכבר עשוהו, האם
 יאמר אדם להתחיל הבריאה מראש
 ולהוליד את עצמו. ואיך למה הודיע
 זאה לנו. גם קשה למה מצע אותנו, זרע
 בחייו, מדרש אל המתים ומשאל אובות
 וירענים והתליק הדרך על הקרי
 העצים להתניא כתם כבמלה כדרש
 כמה שלא יזכו עיניו לשלם? לכל זה
 יש ערך נפשי (פסיכואני) אנשי גדול
 מאד והענין עסק ודתב ואם יזכני ד'
 כדיום אוסיף שנית ידי ואבאר בע"ה א'
 לאחת ותברדו ותלכנו הרברים לכבוד
 אלקינו ותורתנו הקדושה ולכבוד העם
 הנבחר זרע יחידו.

ב. ז. ב.

מאן סעולם בדרך זה שהם פעלים
 היום" ודבור קצר זה דיו לשרי נרנא
 ככך הכנף הרמיתו התקיף והמחרשים
 מתפארים בו לשוא, מה הוא הזמן?
 בדרך אלנעכר אם נסמן את מרח
 העבודה כאות מ' את מספר הרנעים
 באות מ' מספר המעטער כאות ה' ומספר
 הלמראות באות ה' או תהיה לנו
 משיה כאות:

$$\frac{ה. ה.}{ס} = \frac{מ}{ס}$$

(מספר תורת החיים לר"ד פאריעס)
 ר"כ מרח העבודה תהיה שזה אל
 הכפית מספר המעטער עם מספר
 הלמראות אם נחלק את המכפלה ע"י
 מספר הרנעים. כלומר רבות הכה תוכל
 להיות מכמא או ע"י הרבות המכפילים -
 המדה והכבר (או כח אחר) או ע"י
 הקטנת חוסן, וא"כ חוסן הוא מושג
 ילילי ואין לו כל ערך בבאנו לרדע ע"ד
 כחות סחייבים. אבאר את דברי ע"ד
 ששל לקוח מסקרי יום יום. אדם הלך
 לישק רמסר שנתו למשרתו כי יעידו
 אחרי שתי שעות, יצוהו להביא אל
 השען התלוי בקיר וזראות שכאשר
 הסוכב האצבע הגדולה שתי פעמים
 סענל צדיק שלה, או יעידו. אכן
 המסקל יג כבר ידוע הניתה בכבדה
 את מכנת הישען, מה עשה המשרת
 אלקים ותצדק לפני חכמת אגוז? חלילה
 לה עם לרעץ ראברתם להאסין כואת.

אחרי אור מתעה עיני נדחה
 ושפתי בלעי נישק נשקתי.
 אך הנין יראני בלתו הפעור
 התעני כיפי קיסקשתו
 גורא" מאן היות היה לנאור"
 ולמצודה הפך את קשתו.
 המיטום אתי לקחתי,
 חשב השיבני אליך.
 ותה ראשי כי השחתי
 כמר לעון עולף.

ס. ז. ס.

קול רברים. כשלה בשמעה.
 אזני לקול רעם הסכינה.
 עיני אך לרמע ידעה,
 עת שלום כי באה הבינה.
 בשורה אל ככי החישו,
 ובידם אור שכעתים.
 בבשדות מורשי הרעישו
 תל נשאני באברתיים.
 אניתי אחרי גר השלכה,
 באהבה רחבי ים תבקתי

מעשה בראשית

שהביאוה לידי שכלול כיום הנה ("
 וא"כ מופרכת תורתנו חליכה ?
 שימת קאנמ ולאפלאם בבריאח תעלם
 ידועה (הרצה ימצאה אצל ראבינאוויס
 כמפרו הגדול חולדות הכמת המבע חק
 שלישי) פראם. ררעפער אחרי הצינו
 לפני הקורא שיטה זו ככל מצואה מוסיף:
 "ב"ז נכון אם נחלים שכתות המבע פעלו
 (" תרב בעל קול אמר קרא נגע בשאלה
 זו (כמעט קרא לפ' בראשית) ומתריצה
 ברוק. אבל מי יוסן תורתנו: ליון ומי יתון
 לאמר אני אציה סגינורה? האם תבא חכמת

הגני בזה לחסיר מכשול מדרך הלכי
 תם, קשיא עצומה שהרעישו עולם
 בשעתה, ורעריך, כמדתה לא נתבארה
 באופן מספיק עד היום.
 נגד החלמת דת מורשה שהאלקים
 ברא את העולם בששה ימים פערו פה
 מסלל הרבין כל הקרי קרימניות למיניהם
 ארכשאלאנים, אנמראפאלאנים תורה,
 והם תלכים וסוכיחים שעקבות רבבות
 שנים נכרים על אדמתנו, וכי לא תרת
 ששת ימים היא כי אם תקופות כבירות
 ערו עליה והם שנו וחדשו פניה עד

בקרת ספרים

הספר „והוא שאול“ או „גליהענע האק“. רעיונות נחות אשר העשיף הכתוב
במעשׂי פסוקי שיר השירים. בהמשך זה חלק שאולים על סגכ היתדות באמעריקא
חוכר בעברית ומתורגם כחרגאנית מאת המשכיל שאול גרליה הרבני.

לכד סגה שיש לו להמחבר סכתבי חלחה סרבנים נאותים מפורסמים
נוכל להניח. כי נמלא חס' כמיט ותסננת רעיונו, וכי הוא חותב כתבות אשר
בדברים הנאמרים ברגש ונוקב ויודד ער התהום, להלב אשר חנרון של המחבר
חותב בו. וכי אין לפניו משה פנים לדבך על הנחנת העם בכלל ועל איזה כלי
הקדש נשאי דגל היהדות במרט.

מה יש דבריו בהפסוק. סרכבות עמי גריב. בקרת חרה וקצרה על
הקאנטרעס הנמצאים בהם יהודים רבים, ואין להם רכ ומורה, וכי הוא הרב
על העם ומנחנים? רק איש אחד, הוא הפרעודענס מנחל עניני היהדות
בבית הכנסת ובעיר.

וכן ברברו רתת על השוכרים, אשר נבר שגחו דיני שר'כ בשכתם כפה זה
וסן כביד וכל זאת יחיסרו נם ככתר הרבנות לפסוק כל השאלות באין הפרט
ולסוד ניסן וקרושין, וכי יתן וירבו סופרים כאיה להניד לעם פשעם בדברים
ויוצאיר סלב סתור כחרבני המשכיל המחבר ורכבי נ"י, כי נמצא בדברים כאלו
חפץ לעודד את לב בני ישראל להתכותן בהנהגתם, וישליכו איש את איליו כספו
חתבו, האל יסישו עוד בני עולה יענות דברי סופרים כאלה ברברי ביון לקצף.

ברבר שאלה אמת

בעיר גרה קפנת סרינת מאסט, נתחזה שאלה, ברבר סירכה שלכ"פ שהיתה סירוכה
לדופן, והתחיה היה כשר בלי, והגבה קרע התחכה שהיה עליה שני הרעזות והשליך
התחנה סירוחת האוינסעקשאר, ובין כר'כ לא נבוקה ולא כלום. מהו הדין סכתסת כוז?

השאלה הנתת כשלוה עלינו מישאל אשר תלכה למעשה, ומברכויו ניכר כי נתחזה שם
סכתד גדול זה אוסר וזה סודר, האוסר טעמו ידעה כי בדיקת הריאה כסקום שיש רעיות
חיות כרודריאטא לשיסת הרבה סמחיונים, "המבנת נ"כ האכידה כידים, הדין פשוט כי
סרסה נסודה חיו לפי רעיתו כאין סחלוקת, אף שיש לדבר הרבה על כל פרט ופרט. אם
הכ"כ חיו רעיותו להצטרף לתול, ואם הסירכה חיו סתריאה או סתכ"כ, אך נחפוך
לברר את עגס השאלה ע"י המעשה, ונס הדין סעוברא כוז, וכל מי שיש לו לדבר כזה יכווא
בריותם וכברנטם.